

Nunat avannarliit suleqatigiinnerat pillugu nassuiaat 2012

**Ilinniartitaanermut, Iisimatusarnermut Nunanullu
Avannarlernut Suleqateqarnermut Naalakkersuisoq**

Nunat avannarliit suleqatigiinnerat
Piffissami November 2011-mit oktober 2012-ip tungaanut

1. Nunani avannarlerni suleqatigiinneq ataatsimut isigalugu.

Nunani avannarlerni iliuusissap 2011 ukiaanerani ataatsimiinnermi ajunngitsumik qisuari-arfigineqarnerata kingorna Naalakkersuisut iliuusissaq malillugu Naalakkersuisut akisus-saaffeqarfiini assigiinngitsut iluanni suliniuteqarsimapput. Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivini, Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersui-sooqatigiivini aammalu Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisooqatigiivini sulineq ingerlanneqarsimavoq.

1.1. Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa 2011 K benhavn-imi ataatsimiinnerat

Naalakkersuisunut siulittaasup suleqatigiinnermullu ministerit susasaqarfiisa iluanni siorna iliuusissaq aalajangiunneqarsimasoq aallaavigalugu naalakkersuinikkut anguniakkat assigiinngitsut suliarineqarneri ingerlanneqarsimapput.

Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa K benhavn-imi ataatsimiinneranni peqa-taaneq Inatsisartunit Nunani Avannarlerni Siunnersuisooqatigiivini ilaasortaatanik pitsaasumik suleqateqarluni ingerlanneqarsimavoq. Ataatsimiinnissaq sioqqullugu peqataaffigineqarlu-artumik, tamanut ammasumik ilisimatitsissuteqarniarluni Kalaallit Illuanni L vstr de K benhavn-imiittumi ataatsimiittisisoqarpoq, tassani Naalakkersuisut periarfissinneqarput naalakkersuinikkut apeqqutinik nunani avannarlerni sammineqartunik ilisimatitsissuteqar-nissaminnut.

Nunat avannarliit ataatsimiinneranni Nunanut avannarlernut suleqateqarnermut Naalakkersuisup suleqatigiinnermut ministerit issittumi suleqatigiinnermi siunertarisap nutarter-neqarnissaanut siunnersuutaat saqqummiuppai.

Issittumi Siunnersuisooqatigiinni nunat sulinerannik tapersersuutaasumik Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa pingaaruteqartumik inissisimanerat pillugu kalaallit isumaat ministeriunerit ataatsimiinneranni tapersersorluarneqarpoq.

Tamanna pisarpoq suliniutinik aalajangersimasunik tapersiinnikkut aammalu suleqatigiinnermut ministerit issittumi suleqatigiinnermi siunertarisaasa iluanni naalakkersuinikkut suliniutit atorlugit. Kiisalu ministeriunerit aalajangerpaat, Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa nunarsuarmut siaruariartornermut atatillugu suliniutaat ineriartortinneqassasoq Minguinnerusumik tunngaveqarluni Ineriartortitsineq immikkut siunnerfigalugu. Tamanna pissaaq ukiuni aggersuni aningaasatigut missingersuutini, suliniutinut aalajangersimasunut aningaasaliissutit tunngavigalugit.

1.2. Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa marts 2012-mi Reykjavik-imi immikkut sammisaqarluni ataatsimiinnerat.

K benhavn-imi ataatsimiinnermi Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa aammattaq aalajangerpaat suleriaatsiminnut aammalu ataatsimiinnissamut piffissaliussaminnut allannguutit assigiinngitsut. Tamanna ilaatigut isumaqarpoq Nunat Avannarliit Siun-

nersuisooqatigiit siunissami immikkut sammisaqarlutik ataatsimiittassassut oktoberip qaammataata naalernerani nalinginnaasumik ataatsimiinnerup saniatigut pisartussamik.

Immikkut sammisaqarluni ataatsimiinneq siulleq pivoq Reykjavik-imi martsip 22-ani 23-anilu, ukiumilu pineqartumi Issittoq sammineqarpoq. Suleqatigiinnermut ministerit Island-meersut, Kalaallit Nunaanneersut aamma Savalimmiuneersut Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa issittoq pillugu suleqatigiinnermut siunertarisaanni sulinnermut killiffiit pillugit Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivinut saqqummiipput, Nunallu Avannarliit Siunnersuisooqatigiivini ataatsimiititaliani assigiinngitsuni sulerineqareerluni innersuussutit nutaat arlallit aalajangiunneqarput Nunanilu Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivinut nunanilu avannarlerni naalakkersuisunut ingerlatinneqarlutik.

Innersuussutini sammineqarput issittumi ullutsinni ajornartorsiutit sammineqartut assigiinngisitaartut. Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivi taamaasillutik nunat avannarliit ataatsimoorullugu issittoq pillugu suliniutissamik kissaatiminnik saqqum-miussipput, innersuussutigalugulu nunani avannarlerni aningaasaqarnermut ministerit suleqatigiissitaliamik pilersitsissasut Issittumi nakkutilliinnermut, ujaasisarnernut annaassiniartarnernullu ataatsimoorussamik aningaasaliisinnaanermut periarfissanik misissuisussamik.

Aammattaaq qinikkat oqaluuserisaannut ilaapput uuliamik gassimillu tunisassiornermut atavillugu Issittumi avatangiisitigut pissutsit, tamatumunngalu atavillugu siunnersuutigineqarluni, nunat avannarliit akornanni isumasioqatigiissitsisoqassasoq, matumani oqaluuserineqarluni sammisaqarfimmi tassani unammilligassat annertuut, uuliasiornermi suliffissuarnit, nakkutilliisuutitanit, innuttaasunit avatangiisinik illersuiniaqatigiinniillu il.il. sinniisuutitanit peqataaffigineqartumik.

Innersuussutit akornanni marlunni nunat inoqqaavi sammineqarput. Innersuussusiami 10/2012-mi Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa innersuussutigaaq Finland-imi, Sverige-mi Norge-milu naalakkersuisut nunat avannarliit samit pillugit isumaqatigiissutissaq piffissap killiliussap iluani inaarsassagaat.

Innersuussusiami 9/2012-mi Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa innersuussutigaaq, Danmarkimi, Norge-mi, Finland-imi Sverige-milu naalakkersuisut nunat inoqqaavisa piginnaatitaaffiisa innarlerneqannginnissaat isumagissagaat, nunap immikkoortuani pinngortitami pisuussutinik piiasoqartillugu. Tamanna ilaatigut pisinnaavoq FN-p inuussutissarsiorneq inuillu pisinnaatitaaffii pillugit tunngavissatut missingersuutai aammalu OECD-p nunat assigiinngitsut akornanni suliffeqarfissuit pillugit maleruagassiai atorlugit.

Innersuussusianut tamakkununna akissutit Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivini ataatsimiititaliani aammalu oktoberimi Helsingfors-imi ataatsimiinnissami oqaluuserineqassapput.

1.3. Ålandip, Savalimmiut Kalaallilu Nunaata akornanni suleqatigiinneq.

Nunanilu Avannarlerni Namminersortut Ataatsimoorfiat pillugu ataatsimoorullugu nalunaaruisiornissamik kalaallit suliniutaannik isumaqatigiinniarneq aallarteqqinneqarpoq, Savalimmiuni Ålandimilu siorna oktoberimi qinersinerup kingorna.

Isumaqatigiinniarnert inerneraat, oktobarit qaammataata naalernerani Helsingforsimi ataatsimiinnissamut atatillugu ataatsimoorullugu nalunaarusiap atsioqatigiissutigineqarnissaa.

Naalakkersuisut pingaarteqaat, naalakkersuinikkut matumani aalajangersimasumik angusaqarsimanerup pisariaqartitsineq takutikkaa, nunanut taakkununga pinga-sunut annertusisamik suleqatigiinnermi iluaquteqarsinnaaneq. Tamanna nunat akornanni pisinnaavoq aammalu taakkua nunanut avannarlernut attuumasumik naalakkersuinikkut sulineranni.

Aammattaaq Naalakkersuisunut pingaaruteqarsimavoq, suleqatigiinneq tamanna naalakkersuisut tungaannut sammisumik aamma inatsisartuni ilaasortat tungaannut sammisumik atuummat, nunani avannarlerni suleqatigiinnermut atatillugu.

1.4. Nunat Avannarliit kimmut saniliinik suleqateqarneq.

Suleqatigiinneq tamanna aallarnisarneqarnermini takussaasunik angusaqarfiule-reersimavoq. Tamanna pillugu New Foundland/Labrador-imit sinniisut nunat avannarliit februarimi ukiumoortumik isumasioqatigiinneranni najuupput. Aggustusip naalernerani Ilisimatusarfiup NORDREGIO suleqatigalugu Nuummi ataatsimeersuar-neq aaqqissuuppaat, Issittumi illoqarfiit nunaqarfiillu pillugit taakkulu siunissami periarfissaat ullutsinni niueqatigiinnikkut silallu pissusaatigut atukkat tunngavigalugit.

Ataatsimeersuarneq aamma tassaavoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa Megatrend pillugu nalunaarusiaanni nangittumik oqallisiginninnerat, nalunaarusiaq taanna siorna Issittumi Siunnersuisooqatigiit ataatsimiinnissannut suliaavoq, naleqqiuguk imm. 1.9 ataani takuneqarsinnaasumut.

1.5. Naalakkersuisut Nunat Avannarliit pillugit februar 2012-mi isumasioqatigiissitsinerat.

Ukioq manna nunat avannarliit Katuami isumasioqatigiissinneqarneranni sammisaq tassaavoq ”Ungasianit atuartitsineq”. Nunat avannarliit aammalu sanilivut Canada suliaqarput atortorisanik periaatsinillu ineriartortitsinernik, taamaasilluni internet il.il. atorlugit nunaqarfinnut amerlanngitsunik atuartulinnut sulianut qaffasissumik inissisimasumik atuartitsinisamik neqooruteqarsinnaalerlutik.

Isumasioqatigiinnermi Canada-mi, Island-imi, Savalimmiuni Danmarkimilu misilittakkat pillugit saqqummiisoqarpoq. Ataatsimeersuarneq ammarneqarpoq danskit Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiiviinut aallartitaasa siulittaasuannit Bertel Haarder-imit toqqaannartumik video aqutugalugu Christiansborg-imut atassuteqaat atorlugu.

Ataatsimeersuarneq internet atorlugu toqqaannartumik ingerlanneqarpoq. Taamaasilluni ataatsimeersuarneq Kalaallit Nunaanni aammalu nunani avannarlerni allani malinnaavigineqarsinnaalluni. Piffissap ilaani Kalaallit Nunaannit isiginnaartut 40 ataatsikkut peqataapput, ullullu ingerlanerani inuit katillugit 200 ataatsimeersuarneq ”pulaarpaat”.

1.6. Killeqarfinni akimmiffiusartut.

Nunat avannarliit akornanni aaqqissuussaasumik suleqatigiinnerup aallarnisarneqareraniilli anguniagaasimavoq, nunat ataasiakkaat maleruagassiaasa atukkatigut aningaasaqarnik-kulluunniit inunnut nunat akornanni nuuttartunut imaluunniit nunani assigiinngitsuni sulif-feqartunut akornusiisinnaaneranikk pinaveersimatitsiniarnissaq.

Nunani avannarlerni isumaqatigiissutit arlallit isumaqatigiissutaanikuupput killeqarfinni akimmisaarutit pinaveersimatinnissaat anguniarlugu. Niueqatigiinnerup aammalu nunat akornanni attaveqatigiinnerup annertusinerisa kingunerisimavaalli, ukiuni kingullerni ajornartorsiutit minnerulersimanginneri. Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa tamanna tunngavigalugu suliniutigaat, ajornartorsiutit tamatumunnga attuumassutillit nunani avannarlerni inatsisartuni oqallisigineqarnissaat.

Inatsisartunit kissaatigineqarmat Naalackersuisut nalunaarusiaq saqqummiuppaat, taanna oqaluuserineqarpoq ukioq manna aprilip 21-ani. Nalunaarusiamut taassu-munnga nangitsil-luni suleriaqqinnermi Kalaallit Nunaat killeqarfinni akimmisaarutit annikillisaaniarluni nunat avannarliit ukiuni arlalinni atuuttussamik periusissatut pilersaarutaannut suliaqarner-mut peqataalerpoq, aamma aalajangiunneqarpoq ukiumi nutaamit Nunat Avannarliit Kil-leqarfinni Akimmisaarutit pillugit Ataatsimiititaliaannut peqataalernissani. Killeqarfinni akimmisaarutit pillugit ataatsimiititalip suliassaraa ajornartorsiutit suuneri qulaajassallugit aammalu nunat naalackersuisui sunner-niassallugit ajornartorsiutit taakku aaqqiivigineqar-nissaannik.

1.7. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa aningaasatigut missin-gersuutaat.

Nunani avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa aningasatigut missingersu-taat uki-uni arlalinni akini aalajangersimasuni 960 mio.kr.-nik annertussuseqarsi-mapput. Gen-eralsekretærip 2012-mi 2013-mut atuuttussamik aningaasatigut missingersuutit saqqummi-uppai, taakku annertussuseqarput 961,472 mio.kr. 2012-mi akit tunngavigalugit. Danskit naalackersuisuisa februar 2011-mi siunnersuutigaat, nunani avannarlerni aningaasatigut missingersuutit annikillineqassasut, nunat aningaasaqarnikkut inissisimanerat tunngaviga-lugu.

Naalackersuinikkut periaaseq taanna maanna danskit naalackersuisuisa ingerlateqqippaat, danskillu suleqatigiinnermut ministeriata maajip qaammataani suleqati-giinnermut ministe-reqatini allaffigai, nalunaarutigalugu danskit tungaannit kissaati-gineqartoq nunani avannarlerni aningaasatigut missingersuutit 10 %-imik annikilliliivigineqassasut. Tama-tumunnga atatillugu nalunaarutigineqarpoq, annikilliliineq taamaattoq ukiut pingasut inger-laneranni piviusunngortinneqarsinnaasoq, taamatut iliorneq naleqqunnerusutut isu-maqarfigineqarpat.

Soorlu ilisimaneqartutut nunani avannarlerni nunat namminersorlutik aqunneqartut peri-arfissinneqanngillat nunat avannarliit aningaasatigut missinersuutaannut tapeeqataanis-saminnut, ullumikkut Helsingfors-imi isumaqatigiissutit atuuttut taamaakkallartillugit, kisianni Naalackersuisut aammattaaq paasinnippat, aningaasaqarnikkut inissisimanerup pi-sariaqalersikkaa naleqqusaanissaq aammattaaq nunani avannarlerni suleqatigiinnermut an-ingaasatigut missingersuutinut tunngatillugu.

Taamaattumik aningaasatigut missingersuutini annikilliliiniarluni isumaqatigiinniarnisanut peqataaniartoqarpoq, mannaluni aallaavigineqarluni, Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigivivisa Baltikum-imi ingerlataat, ullumikkut naalakker-suinikkut anner-tunerusumik pingaaruteqarunnaarsimmata, nunat baltiskiusut EU-mut ilaasortanngor-nerisa kingorna. Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigivivisa taamaattumik siunnersuutigaat, Estland-imi Letland-imi allaffeqarfiit matunissaat.

Naalakkersuisut isumaqarput isummersuutit taamaattut tusaaniarneqartariaqartut. Naalakkersuisut pingaartitaraat nunani avannarlerni suleqatigiinnerup nunarsuup immik-koortortaannut nunallu assigiinngitsut akornanni ullutsinni apeqqtinut tun-ngasunut, Issit-tumut annertuumik atassuteqartunut samminnittariaqartoq.

Aningaasatigut missingersuutit aqqissuussaananerit pineqartillugu, 2013-mut missingersu- sionnermi nutaaliortoqarpoq iliuusissanut aningaasaliissuteqartalissammat, tamanna missin- gersuutini immikkoortorta, suleqatigiinnermut ministerinut atatillugu nunarsuarmut sia- ruariartornermut tunngatillugu suliniutinut taaneqartartumut taartaasussaassaaq. Iliuu- sissanut aningaasaliissutit ilaatigut qulakkiissavaat ministeriunerit Nunani Avannarlerni Minguinnerusumik tunngaveqarluni Ineriartortitsineq pillugu sulinerup nukittorsaanissaanik aalajangiinerannut piviusunnngortitsiniaanermut suleqatigiinnermut ministerit suliniutinik pilersitsisinaanerat.

Taanna ilutigalugu aalajangerneqarpoq, ukiumi tulliuuttumi siulittaasuutitassaq ukiumi siulit- taasuuffiusumi ukiumi tulliuuttumi marlunni 20 mio.kr.-nit tikillugit atuinissamut siunners- suuteqarnissamut suliniuteqarsinnaatitaammat. Tamanna iliuuserine-qarpoq nunani avannarlerni suleqatigiinnermik soqutiginninnerup annertusarne-qarnissaa anguniarlugu ukiumi pineqartuni nunap Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigivivini siulit- taasuutitaqarneranut atatillugu. Sverige 2013-mi Nunani Avannarlerni Ministerit Siunners- suisooqatigivivini siulittaasuutitaqassaaq, sverige-miillu siunnersuutigineqarsimavoq, nunat avannarliit akornanni aatsitassarsionnermut atatillugu ilisimatusarnermik ineriartortitsinis- samillu suliuunitik pilersitsinissaaq. Ilisimatusarneq taanna periutsinik ineriartortitsissaaq, taamaasillugu qulakkeerniarlugu aningaasatigut annertunerpaamik aatsitassarsionnermit pis- sarsiaqarsinnaanissaaq aammalu qulakkiissallugu teknologimik atuinikkut, avatangiisinut aammalu suliffinni avatangiisinut attuumassutilinnik, annertunerpaamik qajassuussis- innaasumik.

Kalaallit Nunaat suliniummik taassuminnga piareersaanermut eqeersimaartumik peqataa- voq, ilaatigut kalaallit nunaanni inuussutissarsiortut aammalu Aatsitassar-sionnermut Ilinniarfiup suliniutinut aalajangersimasunut ingerlatsinissanut periarfissinneqarnissaa eqqarsaatigalugu.

1.8. Nunat avannarliit suleqatigiinnerat nungusaataangitsumillu ineriartortitsineq.

Nunani avannarlerni suleqatigiinnermut ministerit Helsingfors-imi ataatsimiinnissami saqqummiunniarpaat nungusaataangitsumik ineriartortitsineq pillugu nunat avannarliit suleqatigiinneranni iliuusissamut allannguutigittinnakkat. Nunani avannarlerni iliuusissaq ukiumi tulliuuttumi ministerit siunnersuisooqatigivivisa tamarmiusut suline-rannut naleqper- suutaassaaq. Iliuusissap tullerriarinnermi nungusaataangissutsimut apeqqummut atatillugu

suleqatigiinneq pingaartippaa, sammisanut aalajangersimasunut ataani taaneqartunut tunngatillugu:

Nunani avannarlerni atugarissaarnermut iluserititaq, toqulertortussaannngitsumik uumasogatigiiffiit, silap pissusaata ineriartornera, nungusaataannngitsumik atuineq tunisassiornerlu kiisalu eqqagassalerineq aamma ilisimatusarneq, ilinniarneq aamma ineriartortitsineq. Susassaqarfinni tamani anguniagassat assigiinnngitsut inissitsiterneqarsimapput, sulinerne aallaavissatut.

Nunani avannarlerni anguniagassat Naalakkersuisut nungusaataannngitsumik ineriartortitsinerneq iliuusissaanni takuneqarsinnaasumi nunap iluani anguniagassanut assingulluinnarput.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi Rio-mi najuunnerminni nungusaataannngitsumik ineriartortitsineq pillugu FN-p aqqissugaanik nunarsuarmi qullersat ataatsimeersuarneranni saqqummiuppaa nunat assigiinnngitsut akornanni sammineqartumut oqallinnermut ilanngullugu.

Ataatsimeersuarnerup nalaani nunat avannarliit aqqissugaannik isumasioqatigiinnerit naatsut sisamat ingerlanneqarput. Naalakkersuisut isumasioqatigiinnerneq pi-ngasuni saqqummiussinerneq peqataatitaqarput. Pinngortitap aningaasatigut nale-qassusia pillugu isumasioqatigiinnerneq Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq Maliina Abelsen peqataavoq.

Nunanut Avannarlernut Suleqateqarnermut Naalakkersuisoq Palle Christiansen 'Ny nordisk Mad' (nunani avannarlerni nerisassioriaaseq nutaaq) pillugu isumasioqati-giissitsinerneq saqqummiussaqqarpoq. Tamatuma saniatigut suleqatigiinnerneq ministerini ilaasortaaqatini sinnerlugit ataatsimeersuarfiusumi nunat avannarliit 'Svanemærket'-imit misilittagaat aallaavigalugu avatangiisit pillugit nalunaaqutsersuisarnermik atuineq pillugu isumasioqatigiinnerneq peqataavoq.

1.9. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiit aamma issittumi suleqatigiinneq.

Soorlu aallaqqaasiummi taaneqartoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa Issittoq pillugu suleqatigiinnissamut siunertarisassamut siunnersuut saqqummiuppaat ukioq kingulleq København-imi ataatsimiinnerneq. Siunertarisat maanna makkuninnga suliniuteqarfissanik imaqqarpoq: Innuttaasut, Pinngortitaq Avatangiisillu, Silap Pissusaa, Nungusaataannngitsumik inuussutissarsiutitigut ineriartortitsineq kiisalu Ilinniartitaaneq pisinnaasanillu ineriartortitsineq.

Siunertarisamik tamassuminnga piviusunngoritsinissami pingaaruteqartuuvoq nunani avannarlerni/issittumi suliniutinik ingerlatsinissaq, suleqatigiinnerneq ministerit issittoq pillugu suleqatigiinnerneq aningaasaliisarnerannit akilerneqartussanik. Suliniutit qinnutiginneqartut saniatigut, suleqatigiinnerneq ministerit 2012-mi suliniutit naalakkersuinikkut tulleriissaarinikkut toqqarneqarsimasut aalajangiiffigissavaat. Tamanna pissanganneqqarpoq 2012-p ukiaanerani.

Suliniutini 24-ni 2012-mi aningaasatigut tapiiffigineqarsimasuni, Kalaallit Nunaat affaasa missaanni peqataavoq. Matumani pineqarput suliniutit Issittumi Siunnersui-sooqatigiit ataanni inissisimasumut suleqatigiissitaliaq assersuutigalugu CAFF (Naasut Uumasullu pillugit suleqatigiissitaliaq) aamma suleqatigiinnissamat siuner-tarisaq malillugu suliniutitut ingerlatseqqineq.

Suliniutit ilaanni kalaallinit aqunneqartuni taaneqarsinnaavoq siullermeerutaasumik nunat assigiinngitsut akornanni Issittumi illoqarfinnut nutsertiterneq pillugu ataatsimeersuartitsineq. Ataatsimeersuarneq Ilisimatusarfimmi aggustusip naalernerani ingerlanneqarpoq Nordregio suleqatigalugu. Nunarsuaq tamaat isigalugu nunarsuarmi innuttaasut illoqarfinnut nutsertiterput. Tamanna aamma Issittumi pivoq. Innuttaasut illoqarfinnut angisuunut nutserneranni aningaasarqarnikkut ingerlaartitsineq annertunerusoq anguneqartarpoq, aamma nunat Issittumiittut aningaasaqarnerup nunarsuarmut siaruartorluni siuariartornerani peqataassappata tamanna tunngaviussa. Illoqarfinnut nutsertiterneq aammattaq isumaqarpoq amerlanerusunik periarfissiineq inuusuttunik kajumilersitsiniaanermi, taakku nunarsuarmi sumut tamanut aallakaappata ilinniagaqarnikkut angusaqarumallutik, annertunerusumillu uter-nerminni illoqarfinni atorsinnaasaminnik. Ataatsimeersuarnermi angusat uani takuneqarsinnaapput www.nordregio.se

1.10. Nunat Avannarliit Killiit.

Nunat Avannarliit Killiit Island-imi 2011-mi ukiumoortumik ataatsimiinneranni inner-suussutissatut aalajangigaat Naalakkersuisunut apunneqarput. Tamakkununga akissutit suliarineqarput isummersuutit naapertorlugit, soorlu Naalakkersuisut isum-maminnik saqqummiisimanerat innersuussutit Inatsisartuni suliarineqarnerannut atatillugu.

2. Ilaqtariit, Kulturi, Ilagiit Naligiissitaanerlu.

2.1. Kulturi Ilagiillu.

Kulturikkut susasaqarfiit iluanni Naalakkersuisunit toqqarneqarsimapput kultureqarnermi suliniartunik nunani avannarlerni illuutini institut-inilu kiisalu suleqatigiinnermut susasaqarfiit siulersuisuni sinniisutut.

Ukiup ingerlanerani Nunani Avannarlerni Kulturi pillugu Ministerit Siunnersuisooqatigiivini (MR-K) aamma kultureqarnermut atorfillitanit ataatsimiitaliani (EK-K) ataatsimiittarnerni peqataasoqartarpoq. Kultureqarnermut Naalakkersuisoq Mimi Karlsen MR-K-ip ataatsimiinnerisa ilaanni Island-imi Savalimmiunilu ataatsimiinnernut atatillugu, nunani avannarlerni killerni suleqatini marluk aammalu kultureqarnikkut ilageeqarnikkullu inunnik qitiusumik inissisimasunik allanik naapitaqarpoq, kiisalu susasaqarfiusumi suliffeqarfinnut assigiinngitsunut pulaarluni. Ilaatigut matumunnga ilanngullugu nunani taakkunani marlunni innuttaasunik kiffartuussinermi pisussaaffeqarluni raadiukkut tv-kullu aallakaatitsivinnut.

Nunani avannarlerni meeqqanut atuakkiornerup nukittorsarneqarnissaanik ataatsimiinnermi saqqummiunneqartoq Naalakkersuisuinit assut tapersorsorneqarpoq.

Nunani avannarlerni kultureqarnikkut sulinernut tapiisarnernut atatillugu sivitsortu-mik

ajornartorsiutitut ilisimaneqarsimavoq, Kalaallit Nunaannit eqqumiiginartumik ikittuinnarnik qinnuteqartarneq. Taamaattumik immikkut suliniutigineqalerpoq tapersiinissamut aaqqissuussannut assigiinngitsut pillugit paasisitsiniaanissaq aammalu qinnuteqarnissamut maleruagassanik aalajangersimasunik ikiuinikkut. 2012-mi NAPA aamma Eqqumiitsuliortut Peqatigiiffiat EPI Namminersorlutik Oqartussat suleqa-tigalugit tamanut ammasumik siunnersuisarneq pillugu isumasioqatigiissitsinermut qaaqqusisimapput. Kultur Kontakt Nord juunimi Nuummilu Ilulissaniissimapput, aamma Nordisk Kulturfond aggestusip qaamma-taani Qaqortoq, Nuuk aamma Ilulissat tikeraarpat ilisimatitsissusiiniarlutik siunnersuillutilu.

Oqaatsit pillugit Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilagiinnut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoqarfik Savalimmiuni aggestusip qaammataani 2011-mi ataatsimeersuarnermi peqataavoq: ”Minnerpaamik tamanut oqaatsit sisamat: Siunissami oqaatsit pillugit naalakkersuinikkut unammilligassat”, tamanna siullermeerutaasumik ingerlataavoq.

Piffissap tamassuma nalaani nunani avannarlerni oqaatsit pillugit Ilulissani ataatsimiititsisoqarpoq Nordisk Sprognævn-imit, Nordisk Sprogkoordination-imit, inunnit attavigeqatigiiaanit peqataaffigineqartumik aammalu soqutigisallit naleqquttut allat peqatigalugit, tassani Oqaasileriffik aamma Kalaallit Nunaanni Oqaasiliortut ataatsimiigiaqqusisuupput.

Kultureqarnermut Naalakkersuisoqarfik tamatuma saniatigut Nordisk Børne og Ungdomskomitep (NORDBUK-ip) februar 2012-mi ataatsimiinnerani peqataavoq. Maanna sammisarqarfinni arfinilinnut atatillugu tullerriaarisooqarpoq, ataaseq ima taaguuteqarpoq: ”Savalimmiuni, Kalaallit Nunanni Ålandimilu inuusuttut: Nunat Avannarliit avammut killingani – taakku nunat avannarliit suleqatigiinneranni inissisimanerat peqataanerallu!, Åland akisussaasuvoq. Kalaallit Nunaat tamatuma saniatigut NORDBUK-ip ataani oqartussaasooqarfinnit assigiinngitsunit peqataaffigineqartumi suleqatigiissitaliami peqataavoq.

2013-mut tunngatillugu nunat avannarliit kulturikkut suleqatigiinnerannut pingaarutilimmik iliuuseqarfiussaaq taamatullu aamma Kalaallit Nunaannut, sapaatit akunneri sisamat ingerlaneranni Washington-imi Kennedy Center-imi nunat avannarliit kultur aallaavigalugu festivaleqartitsissammata. Kulturfestivaleqartitsineq taaneqassaaq ”Nordic Cool 2013” ammarneqassallunilu februarip 19-ani. Matumani neriuutigineqarpoq Nunat Avannarliit taama festival-imit aaqqissuussineranni amerika-mi inunnut takkuttunut ersersinniassallugu, nunaarsuup immikkoortortaa Nunat Avannarliit qanoq uummaaritsiginersut tamatigoortiginersullu. Kalaallit Nunaata saqqummersitsinermi aaqqissuisut suleqatigalugit takutinniarpaq Nunat Avannarliit immikkoortortaat amerikap avannarliup nunavittaanut qaninnerpaartaa.

2.2. Ilaqutariinnermut-/ isumaginninnermullu susassaqarfik.

Isumaginninnermut Peqqissutsimullu ministerit Siunnersuisooqatigiivi ataatsimiinneranni kingullermi juunip 12-ani Bergen-imi, Norge, Naalakkersuisunut ilaasortap Agathe Fontain-ip Naalakkersuisunut ilaasortaq Mimi Karlsen sinnerlugu atsiorpaa ’Nordisk Konvention om Social Sikring’ (nukat avannarliit isumaginninnermi sillimmasiisarneq pillugu isumaqatigiissutaat) nutaaq. Nunat avannarliit isumaginninneq pillugu isumaqatigiissusiaanni Naalakkersuisut atsiueqataanerat matumi siullermeerutaavoq.

Isumaqatigiissusiaq europami isumaginninnermi sillimmasiisarnerit pillugit aaqqissuussinernut ataqatigiissaarinnermut peqqussusiamut tapertaavoq, isumaqatigiissusiallu nunani avannarlerni nunat pisussaaterpai annertusisamik Nunat Avannarliit iluanni peqqussutip maleruagassiaasa atornissaat innuttaasunut allanut. Europami peqqussusiamut (nr. 883/2004) aamma EØS-mut nunat ilaasortat europami maleru-agassianik nutaanik tamakuninnga atuutilersitsinerat malitsigalugu 'Ny Nordisk Konvention om Social Sikring' pilersinneqarsimavoq.

Kalaallit Nunaat Savalimmiullu EU-mi EØS-imilu ilaasortaangillat, taamaammat taamaallaat nunat avannarliit isumaginninnermi sillimmasiisarneq pillugu isumaqa-tigiissusiaq innut nunat avannarliit akornanni nuuttartunut pisinnaatitsivoq.

Tunngavimmigut nunat avannarlit isumaqatigiissusiaat nutaaq maanna atuuttumut sanilliugu annertunerusumik allannguuneqanngilaq. Akilersuutilli isumaqatigiissusiami ilaajunnaarsinneqarsimapput. Isumaqatigiissusiaq isumaqatigiissusiamut maanna atuuttumut sanilliullugu paasissutissanik nutaanik ilaartugaavoq. Isumaqa-tigiissusiaq ilusimigut nutartigaavoq, tassami Kalaallit Nunaat Savalimmiullu isumaqatigiissusiap aallaqqaasiutaani nassuiaammut ilanngunneqarsimammata, tassani allanneqarsimavoq Danmarkip, Savalimmiut Kalaallillu Nunaata akornanni Naalagaaffeqarfigiittoqarnera isiginiarneqassasoq, aammalu Savalimmiut Kalaallillu Nunaat Europami Naalagaaffiit Suleqatigiiffianni (EU) aammalu Europami Aningaa-saqarnikkut Suleqatigiiffiusoq (EØS) pillugu isumaqatigiissummi ilaasortaangim-mata.

Isumaqatigiissusiamut ilanngullugu nutaamik suleqatigiinneq pillugu ingerlatsinikkut isumaqatigiittoqarsimavoq, taamaasiornikkut isumaqatigiissusiap atortussanngorti-nnissaa qulakkeerumallugu. Suleqatigiinneq pillugu isumaqatigiissut taanna 2012-imi kingusinnerusukkut ingerlatsinikkut qaffasissusilimmik inissisimasunit atsioqa-tigiissutigineqassaaq. Isumaqatigiissusia atsiorneqareerpat piaartumik nunani avannarlernut nunanullu namminer-sortunut nassiunneqassaaq atortortussanngor-tinniissaa anguniarlugu.

Kalaallit Nunaat suli eqeersimaartumik Handicappolitisk Råd-mi peqataavoq, taanna nunani avannarlerni nunanilu nammisorlutik oqartussaaffigineqartunit atorfilittanit ilaasortaaffigineqarpoq. Kalaallit Nunaat innarluuteqarneq pillugu ilisimasanik paarlaateqatigiittarnermi pissarsisarpoq tunniusseqataasarlunilu.

Kalaallit Nunaat 2011-2012-mi nunat avannarliit isumaginninnikkut sillimmasiisar-neq pillugu nittartakkap aaqqissuussaanerani komite-mi www.nordsoc.org siulittaasuutitaqarpoq. Komite ukiumut marloriarluni ataatsimiittarpoq, 2011-mi upernaakkut ataatsimiinneq København-imi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani ingerlanneqarpoq, ukiakkut ataatsimiinnis-saq Nuummi ingerlanneqassaaq, upernaakkullu 2012-mi ataatsimiinneq ingerlanneqarpoq København-imi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani.

Meeqqat inuusuttut ilaqutariillu pillugit susassaqarfimmi, inuit atugarliortut immikkut pillugit, Finlandimi Helsingfors-imi ilaqutariinnik sullissivimmi siusissumik iliuuseqar-tarneq pillugu isumasioqatigiinnermi atorfilittat peqataasimapput. Isumasioqatigiinneq Nordens Velfærdscenter-imit aaqqissuunneqarsimavoq. Isumasioqatigiinnermik taassuminnga sal-

liutitsineq Meeqqat Inuusuttullu pillugit Iliuusissamat tulluurtuuvoq, aamma tamatumunnga tunngatillugu nunani avannarlerni misilittakkat Kalaallit Nunaanni meeqqanut, inuusuttunut ilaqutariinnermullu susassaqrifiup ineriartortinne-qarneranut atorneqarsinnaammata. Kalaallit Nunaata 'Nordisk Konvention om Social Sikring' 18. august 2003-imeersoq akuer-saarlugu atulersimavaa, taamaasilluni inuit nunat avannarliit akornanni nuuttartut, nunani avannarlerni nunanilu namminersorlutik oqartussaaffigineqartuni pension-inut, ilaqutariin-nut aningaasaliissutinut, peqqinnissami ikiorsiisarnernut aamma suliffissaaleqinermi anin-gaasaliissutinik pi-neqarsinnaasunik pisinnaatitaaffeqalerput.

2.3. Naligiissitaaneq.

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat aamma Nunani Avannarlerni Naligiissi-taaneq pillugu Ministerit Siunnersuisooqatigiivi maajip qaammataani 2012-mi nunani avan-narlerni killerni angutit arnallu akornanni naligiissitaanermik sammisaqartoq nittartagaq pi-lersissimavaat. Nittartakkami naligiissitaaneq pillugu suliatigut sammisaqarluni isuma-sioqatigiinneq Ilulissani 2010-mi ingerlanneqarsimasup kinguneranik samminnippoq. Nit-tartakkakkut anguniarneqarpoq nunat avannarliit killiit akornanni ilisimasanik avatseqatigi-ittarnerni aamma qanimut suleqatigiiffiusuni oqaloqatigiinnerup attaveqatigiilernissamillu siuarsarnissaanissaq.

Nittartagaq pingaarnertut naligiissitaaneq pillugu ilisimasanik iluaqusiinissamik oqallinnis-samillu suliaqartunut kajumissutsiminnik aallaveqartumik suliniaqatigiiffinnut inunnullu sammititaavoq. Atuisut nammineerlutik allagaqaatitigut, oqallinnikkut aammalu inuit akornanni attaveqaatitigut aalajangertassavaat nittartakkap imassaa.

kingorna naliliiffigineqassaaq, ammatiinnarneqassanersoq. Internetikkut taanna, una ator-lugu iserfigineqarsinnaavoq: www.westnordic-equality.org

3. Ilinniartitaaneq ilisimatusarnerlu.

3.1. Ilinniartitaanikkut ilisimatusarnikkullu nunani avannarlerni suleqatigiinnerup iluani taaneqarsinnaasut:

Tulleriiarinikkut illikartitat nutaat:

Ministeriunerit qulequtaq "Norden – ledende i Grøn Vækst" (nunat avannarliit – minguinne-rusumik tunngaveqarluni ineriartortitsinermut siuttuusut) tunngavigalugu aalajangiiffigaat minguinne-rusumik tunngaveqarluni ineriartortitsinermik tunngaveqarluni ilinniartitaanerup ilisimatusarnerullu salliutinneqarnissaa, tamanna Ilinniartitaaneq Ilisimatusarnerlu pillugit Ministerit Siunnersuisooqatiivisa (MR-U) tulleriiarinerannut tulluurtuuvoq. Ilinniartita-aanermut ilisimatusarnermullu atorfilittanik ilaasortaaffigineqatumi komite (EK-U) juunimi 2012 ataatsimiinnermini generalsekretærip "Bæredygtig Nordisk Velfærd" pillugu tullerii-aaraluni illikartitassatut siunnersuu-taa tapersorsorniarlugu aalajangiivoq, kisiannili pingaar-tillugu isumaqarluni, NordForsk-ip ilisimatusarnermut akisussaanerata erseqqissarnissaa. EK-U aamma aalajangiivoq Nunani Avannarlerni atugarissaar-neq pillugu ilinniartitaanerit pillugit asser-suussisumik misissuineqassasoq. EK-U aamma aalajangiivoq, kissaatigalugu

”Topforskningsinitiativet” (TFI) Minguinnerusumik tunngaveqarluni Ineriartortinerup iluani anguniakkanik siunnersuutini ineriartortissagai, Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiit aammalu nunani avannarlerni suleqatit naleqquttut attaveqa-qatigalugit.

Tamatuma saniatigut Minguinnerusumik tunngaveqarluni Ineriartortitsinerup iluani nunani avannarlerni ilinniartitaanermut ilisimatusanermullu suleqatigiinnerup ineriartortinneqarnissaa pillugu illugiilluni oqaloqatigiinnertalimmik ataatsimiisitsineq ingerlanneqassaaq. Tamatuma saniatigut isumassarsiat allattorneqassapput, tassani sammineqassalluni Minguinnerusumik tunngaveqarluni Ineriartortitsinerup atasumik ilinniartitaaneq pillugu nunani avannarlerni suleqatigiissutigisinnaasat pillugit.

Nunarsuarmut siuariartornermut atatillugu suliniutaasussat

Nunani avannarlerni nunarsuarmut siuariartornermut tunngatillugu suliniuteqarneq 2007-mi aallarnerneqarpoq. MR-U-p akisussaaffigisimavaa nunarsuarmut siuariartornermut tunngatillugu suliniutit sisamat ineriartortinneqarnissaat piviusunngor-tinneqarnissaallu:

- ”Topforskningsinitiativet” (TFI) (qaffasissumik ilisimatusarnissamik suliniut)
- Nunani avannarlerni ilisimatusarnermut nutaaliornermullu susassa qarfiup ineriartortinneqarnissaa
- Ilinniartitaanerup ingerlaqqiffiusup siuarsarnissaa
- Inuusuttunut inersimasunullu pitsaasumik ilinniartitaaneq

Tamatuma saniatigut ”Helse og Velfærd” pillugit nunarsuarmut siuariartornermut tunngatillugu suliniutit iluani eScience-projekt aamma ”Næring, Læring og Helse” pillugu peqataaffigineqartumi akisussaaneq. Pilersaarutit tamakku ingerlateqqinneqassapput.

Silap pissusaa, nukissiutit aamma avatangiisut pillugit susassa qarfiup iluani Topforskningsinitiativet tassaavoq Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa susassa qarfiata iluani pilersitat anertunersaat. Suliniut taanna ullumikkut ataatsimut katillugu 700 mio.kr. missaannik naleqarpoq, pitsaasunillu angusaqartarluni anguniakkatut tulleriissaakkani tamani.

”Fremme af videregående uddannelser” (Ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut siuarsarnissaa) pillugit suliniuteqarnermi nunani avannarlerni masterinngorniarluni siunertarisat nutaat 16-nit pilersinneqarsimapput sammisani assigiinngitsorpassuarni.

Pingasoqiusap iluani attaveqaqatigiinnermik taaneqartartoq (SINO) pilersinneqassaaq, tassa imaappoq ilisimasaqarnerup iluani pingasoqiusap iluani (ilisimatusarneq, ineriartortitsineq ilinniartitaanerlu) Attaveqaqatigiiffik.

2012-mi aamma Nordisk Master aqqutigalugu periarfissat saqqummiunneqassapput.

Suliniut ”Udvikling af det nordiske forsknings- og innovationsområde” (Nunani avannarlerni ilisimatusarnermut nutaaliornermullu susassa qarfiup ineriartortinneqarnissaa) tunngavigalugu nunani avannarlerni ilisimatusanerup iluani suleqatigiinnerup siunissami aqqissuunneqarnissaa pillugu apeqqu EU-mullu attuumassuteqarneq sammineqarpoq.

Suliniut ”En god uddannelse for unge og voksne” (Inuusuttunut inersimasunullu pitsaasumik ilinniartitaaneq) tunngavigalugu ilinniakkanik unitsitsiinnartarneq pillugit ajornartorsi-

utit naalakkersuinikkut oqallinnermut qaqinneqarpoq, aammalu maanna pilersinneqarpoq ilinniakkanik unitsitsiinnartarnermut annikillisaaniarluni suliniutinut pitsaasunut ataatsimoo-russamik ilisimasanik katersivik. Ilisimasanik katersiviup pingaarnertut anguniagaraa inu-usuttut amerlanerusut meeqqat atuarfianneereernermit kingorna ilinniakkaminnik naammassinnittalernissaat kiisalu inersimasut ilisimasaasa pisinnaasaasalu siuarsarnissaat inuttut ineriartornerminni aammalu sulinermit innuttaaqataanermilu akuunerulernissaannut tunngavis-satut. Ilisimasanik katersivik sakkussanik nutaanik saqqummiiniarpoq, ilinniarfiit qanoq iliorlutik inuusuttunik ilinniarnerni unitsitsigatik ingerlatsiinnarsinnaanerinit imaluunniit ilinniarnerminnik unitsitsisimasunik soqutiginnilersitsiniaanermut atugassanik.

MR-U-p iliuusissaa maanna atuuttoq aallaavigalugu, ullumikkut nunarsuarmut siaruari-artornermut atatillugu suliniutaasoq aammalu nunani avannarlerni suleqatigiinnermi qaffa-sinnerusumi inissisimasumik ineriartortinneqarsinnaanermut periarfissat tunngavigalugit, EK-U aalajangerpoq siunissami nunarsuarmut siaruariartornermut atatillugu suliniutit sal-liutinniarlugit sammisaqarfinni pingasuni toqqamma-vissatut aallaavissat, nunarsuarmut si-aruariartornermut atatillugu suliaqarnermi ilinniartitaanermut ilisimatusarnermullu ministe-rit suliaqarnerannut tunngavissatut:

- Minguinnerusumik tunngaveqarluni Ineriartortitsinermit ilisimasaqarneq
- Atugarissaarneq pillugu ilisimasaqarneq
- Ilisimasaqarnermik annertusaaneq ilisimasanillu nutaaliorluni atorluaaneq (Kundskabs-økonomi)

MR-U 2011-mi aalajangerpaa NordPlus-imi siunertarisaaq nutaaq, taanna atuutissaaq 2012-mit 2012-ip tungaanut. Siunertarisami ingerlateqqinneqarpoq 2008-2011-mi siunertarisap qaffasissutsimi inissisimaffia assigalugu.

NordPlus-imi siunertarisat Nunani Avannarlerni Ministerit Siunersuisooqatigiivisa ilinniar-titaanermut susassaqarfimmi nikilertortarneq aamma attaqaqatigiinnermut siunertarisaraat.

Siunertarisat nunani avannarlerni nunanilu baltiskiusuni ilinniartoqarfiit ilinniagaqarnermil-lu sammisaqartut akornanni suleqatigiinnermut ikorfartuutaapput nunat akornanni ataatsi-mooqatigiinnerup nukittorsarnissaat anguniarlugu kiisalu ilinniartitaanerup iluani ineriartor-nerup pitsaassutsillu qaffassarneqarnissaanut atatillugu.

NordPlus 2012-2016-mi anguniagassat pingaarnertit makkuupput:

- nunani avannarlerni ilinniartitaaneq pillugu suleqatigiinnerup nukittorsarnissaa ineriartortinnissaalu aamma nunani avannarlerni-nunanilu baltiskiusuni ilinniartitaa-nikkut susassaqarfigeqatiinnissamik pilersitsinissamut ilapittuutit
- ilinniartitaanerup iluani atortunik suleriaatsinillu nutaalianik tapersersuineq, atuineq, iluaquteqarneq siammarterinerlu, aqqissuussaasumik misilittakkanik aamma atuilluarneq pillugu ilisimasanik avitseqatigiittarneq aqqutigalugu
- nunani peqataasuni inuuneq tamaat ilikkagassatigut ilinniartitaanerup iluani pitsaassutsimik ineriartortitsinermit nutaaliornermullu ilapittuuteqarneq ilinniartitaa-nermi suleqatigiinneq aqqutigalugu aammalu ineriartortitsilluni suliniutit, avitseqa-tigiinneq attaveqaqatigiinnillu pilersitsinerit pillugit suliffeqarfinnik suleqateqarneq

- nunani avannarlerni oqaatsit kulturillu siuarsarnissaat aammalu nunat avannarliit/nunallu baltiskiusut akunnerminni oqaatsitigut kultureqarnikkullu paaseqatigiinnissaq
- nunani avannarlerni oqaatsit pillugit oqaatsitigut paasinnittarnerup nukittor-sarnissaa **ingammik** meeqqat inuusuttullu akornanni, pingaarnerutillugu danskit, svenskit norgemiullu oqaasini
- Nunani avannarlerni oqaatsit pillugu ilisimanninnerup aamma paasinninninnermut soqutiginninnerup uummarissarnissaa

NordPlus-imut siunertarisamik komitep (programkometi) siunertarisanut immikkuu-aluttunut ataasi-akkaanut anguniagassat aalajangersimasut aalajangersortarpai. Tamakku ataatsimut isigalugu siunertarisanut pingaarnertut anguniagassanut naapertuu-tissapput aammalu annertuallaassanatit annikitsorsiorpallaassanatillu.

Siunertarisanut komite siunertarisaq tamaat akisussaaffigaa siornatigullu siunertari-sanut komitet taarserlugit maannamut siunertarisanut immikkuualuttunut ataasia-kkaanut pilersinneqartarsimasut.

Nunani avannarlerni ingerlaqqittumik ilinniarnissamut periarfissat pillugit isumaqati-giissutip sivitsornera

Nunani avannarlerni ingerlaqqittumik ilinniarnissamut periarfissat pillugit isumaqati-giissut 1996-meersuuvoq. Nunani avannarlerni nunat tamarmik isumaqatigiissummi ilaapput, tamatumani aammattaaq nunat namminersorlutik oqartussaaffigineqartut. Isumaqatigiissut arlaleriarlugu sivitsorneqarnikuuvoq, kingullermik 2009-mi, 2012-ip naanerani atorunnaartussangorlugi. Isumaqatigiissut taamaattumik nutarteqarne-qartussaavoq.

Isumaqatigiissummi akiliuteqartarnej pillugu malittarisassaqqarpoq, tamassuma nunat nunani avannarlerni ataatsimoorussamik missingersuummut tapiissuteqartarnerannut sunniuteqartarpoq. Island nunallu namminersorlutik oqartussaaffigineqar -tut akiliuteqartarnermut ilaatinneqanngillat. Isumatigiissutissap nutarterneqarnissaanut atatillugu Danmark nalunaarsimavoq nunat ataasiakkaat akiliuteqartarnej pillugu malittarisassaqq malillugu tapiissutaasa angissusaata naliliiffiginissaat. Tamatuma malitsigisaanik annertunerusumik tapiissuteqartarnissaq isumaqatigiissutigineqarsimavoq.

Ilisimatusarneq pillugu suleqatigiinnerup naliliiffigineqarnissaa

MR-U kissaateqarsimavoq ilisimatusarneq pillugu suleqatigiinneq naliliiffigineqassasoq. Tamanna tunngavigalugu qaffasissumik inissisimasumik suleqatigiinnik taaneqartartoq pilersinneqarpoq, taassuma nalunaarusiaq ”Viljen til forskring” (ilisimatusarusussuseqarneq) suliarisimavaa. MR-U-p nalunaarusiami innersuussutit oqaluuserisimavai aalajangerlugulu ”Forskningsinfrastruktur i Norden” pillugu suleqatigiinnerup ineriartortittuarnissaa tapersorniarlugu, Nunani Avannarlerni nunani ataasiakkaani ilisimatusarnerit aningaasaliiffigineqartarnerisa annertusiartortumik ammaanneqarnissaannik apeqqut misissorniarlugu, aammalu, qanoq ilulluni nunani avannarlerni ilisimatusarnikkut suleqatigiinnerup siuarsarneqarsinnaanera misissorniarlugu EU-mut naleqqiullugu.

MR-U-p aammattaq EK-U qinnuigivisimavaa 2012-mi ataatsimiinnissamut atatillugu MR-U-p ataatsimiinnissaanut NordForsk-p siunissami ineriartortinnissaa pillugu oqallinnissaq piareersaqqullugu. Matumani aamma ilaavoq nunat namminersorlutik oqartussaaffigineqartut NordForsk-p siulersuisuini tamakkiisumik ilaasortaa-titaqarsinnaaneriniq apeqqutip aalajangiiffigineqarnissaa.

Ilisimatusarnernit nalunaarusianik avammut saqqummiisarnissaq

Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisup kissaatigisimavaa MR-U-mi oqaluuserineqassasoq, qanoq iliortuni Nordisk Børne- og Ungdomskomite (NORDBUK)-ip (nunani avannarlerni meeqqat inuusuttullu pillugit komité) ilisimatusarnikkut nalunaarusiaasa atorineqarsinnaaneri. Tamatumunnga tunuliaqutaavoq ukiuni kingullerni NORDBUK nunat immikkoortortaanni aalajangersimasuni mee-q-qat inuusuttullu atugaat pillugit ilisimatusarnikkut nalunaarusianik allagaqartarsimanera. Kisiannili ersersinneqartarsimavoq NORDBUK-p nalunaarusiani iliuuseriniakkanullu siunnersuutini pitsaanerusumik atorsinnaagai, siuliani taaneqartuni. Taa-maattumik piffissami aggersumi anguniagassaasinnaavoq ilisimatusarnerni nalunaarusiani innersuussutit eqikkarlugit suliarineqarnissaat, taamaasilluni atortussaq taanna immikkoortortaarfii assigiinngitsut akulerullugit suleqatigiinnermi iluaqutiniarneqarsinnaammat.

Noqqaassut taanna tunuliaqutaralugu EK-U juuni 2012-mi ataatsimiinnermini pineartoq oqaluuseraa. Tamatumunnga tunngatillugu NORDBUK-ip nalunaarutigaa, komité-p nalunaarusianik pilersitaminnik/tapersersukkaminnik pitsaanerusumik iluaquteqarnerulernissaq sulissutiginiaraa. Taakkunani innersuussutit katersorneqarsinnaapput pitsaanerusumillu atorineqarsinnaallutik NORDBUK-ip immikkoortortaarfiiut assigiinngitsunut akulerullugit suleriaasiani sulineranilu. EK-U isumaqarpoq pingaaruteqartuusoq, NORDBUK-ip sulinermini naammassisai immikkoortortani suliami pineqartuni tapersersuutaallutillu inissilluagaassaasut. Sulia tamannaavoq pitsanngorsarneqarsinnaasoq, ilaatigullugu allattoqarfimmi immikkoortortaarfinnit assigiinngitsunit inuttalersugaq suleqatigiissitaliaq pilersinneqarsimavoq, NORDBUK-imit aallartitat ukiumut sisamariarlutik ataatsimiiffigisartagaat. Tamanna NORDBUK-ip pisussaatitaaffiata iluani suliniutit pineqartullu immikkoortortap akornanni sunniivigeqatigiissinnaanerup pitsanngorsarnissaanut ilaavoq.

Tamatuma saniatigut ilisimatusarneq pillugu ataqatigiissaarisumik atuilluni suliniut maanna ingerlanneqarpoq nunat avannarliit inuusuttut suliffissaaleqinerannik ilinniarnerminnillu unitsitsisarnerannik akiuiniarnerannut samminnittumik. Suliniut taman-na siunertarisaaq "Education for tomorrow" atorlugu NordForsk-p ilinniarnermik unitsitsisarneq akiorniarlugu suliniutaanut pingaartillugu iliuuseriniagaanut aamma-lu 'Nordens Velfærdscenter' -ip ilisimasaniq katersivik atorlugu ilinniarnernik unitsitsisarnermik akiuiniarluni suliniutaanut ilanngunneqarsinnaapput.

Oqaatsit pillugit iliuuseqarluni paasisitsiniaaneq

Oqaatsit pillugit iliuuseqarluni paasisitsiniaaneq aallartinneqarpoq 2009-mi ingerlateqqinneqarlunilu 2010 aamma 2011-mi. Iliuuseqarluni paasisitsiniaanerup mee-q-qat inuusuttullu imminnut paaseqatigiissinnaanerat aammalu danskisut, norskisut svenskisullu oqalullutik imminnut oqaloqatigiissinnaanerat qiimmassarniartussaavaa. MR-U iliuuseqarluni paasisitsiniaanerumut 3,8 mio.kr.-nik aningaasaliissuteqar-simavoq,

aammattaaq MR-SAM, Nordisk Kulturfond aamma NORDBUK tapiissu-teqarput. Nunat avannarliit iliuuseqarlutik paasisitsiniaanerat nunat ataasiakkaat iliuuseqarlutik paasisitsiniaanerannit ilapittorneqarpoq, matumani aamma Kalaallit Nunaanni.

Oqaatsit pillugit iliuuseqarluni paasisitsiniaaneq annertuumik tusagassiutini assigiinningsorpassuarni allagarsiinikkut aamma ilinniartitsisunut kulturikkullu suliaqartunut sammititamik aqqissuussinertigut tamatuminnga soqutiginnilersitsineq iluatsissimavoq.

Ilinniagaqartunik unammisitsinikkut, Facebook atorlugu chat-time aamma ”ambassadørklasser” iliuuseqartitsinikkut, atuarfinni atuakkiortunik pulaartoqarnikkut pinnguaatillu atorlugit sammisaqartitsinikkut meeqqat inuusuttullu akuulersinneqar-simapput. Qarasaasiaq atorlugu oqaatsinik ilinniartitsineq pillugu isumasioqatigiissitsinikkut aamma meeqqanut nukarlerni atuartunut sammititamik misiliummik atuartitseriaaseq atorlugu ingerlatsinikkut siunissami sulii pitsaanerumik aamma angusassamik toraagaqarnerumik oqaatsinik atuartitsineq oqaatsinillu ilinniarneq neqeroorutigineqarsinnaalissaaq.

Iliuuseqarluni paasisitsiniaaneq aammattaaq ilinniartitsisunut atugassiamik pinga-sunik angisuunik qarasaasiatigut isumalluuteqalernermik kinguneqarpoq, matumani tusaasanik paasinissinnaanermik sungiusaaneq aamma oqaatsinik pisinnaasanik annertusaaneq nunani avannaamiusut kinaassutsimik ineriartortitsinermut ilapittuu-taasinnaammata. Iliuuseqarluni paasisitsiniaalluni suliniutit annertuumik imminnut suleqatigiissimapput aammalu nunat ataasiakkaat suliniutaannik, aammattaaq suliniutinut iliuuseqarluni paasisitsiniaaffiup avataaniittunik.

Namminersorlutik Oqartussat isumaqatigalugit iliuuseqarluni paasisitsiniaanermut atatillugu iliuuseqarluni paasisitsiniaanermi aningaasaliissutinit immikkoortitsisoqarsimavoq, kalaallit meerartaasa inuusuttortaasalu danskit oqaasiinik immaqalu aamma norskit svenskillu oqaasiinik atuilernerminnut atatillugu immikkut pisariaqartitsilerannik ikiuutaasussatut suliniutissanut atugassanik. Suliassaq Inerisaavimmit suliarineqassaaq.

Tamatuma saniatigut iliuuseqarluni paasisitsiniaanermut aningaasaliissutinit immikkoortitsisoqarpoq qarasaasiaq aqqutigalugu ’Nordisk Børneordbog’-imi (nunani avannarlerni meeqqanut ordbogi) kalaallit oqaasiinik immikkoortumik pilersitsinissamut atugassanik.

Ilinniartitsisut allallu danskit oqaasinik atuartitsinermik suliaqartut angalanerannut tapiinikkut akiliussisoqarpoq, taamaasillutik taakku iliuuseqarluni paasisitsiniaanermut atatillugu ataatsimeersuarnermut ”Hvorfor er dansk så svært?”-imik (sooq-una danskit oqaasii taama nalunartigisut?) qulequtaqartumut peqataasinnaaqqullugit. Aqqissuussinermi kalaallit nunaannit peqataasut arlaliupput.

KNR 2010-mi 2011-milu nunat avannarliit oqaatsit pillugit suleqatigiinnerat pillugu nutaarsiassanik saqqummiussisarpoq. Kalaallit Nunaanni Nunat avannarliit oqaatsit pillugit ataatsimiinneranni oqaatsit makku sammineqarput: ilitsoqqussaralugu oqaatsit, oqaatsit ilitsoqqussarinagit nalunngisat, nunani avannarleqatit oqaasii aammalu takornartat oqaasii.

Perorsaaneramik Ilinniarfimmi ilinniartut ilaatigut danskit oqaasiinik pikkorissarnerminnut ilagitillugu peqataapput.

Oqaatsit pillugit susassaqarfiup allatut aaqqissuunneqarsinnaanera:

Oqaatsit pillugit sasassaqarfiup aaqqissuussaanaera ullumikkut atuuttoq 2009-mi atulerpoq. Aaqqissuussineruq naliliiffigineqarnera ingerlanneqarpoq tamatumalu malitsigisaanik naliliineq pillugu nalunaarusiortoqarluni, taanna EK-U-mi oqaluuserineqarpoq. EK-U tamanna tunuliaqutaralugu aalajangiivoq oqaatsit pillugit susassaqarfiup aaqqissuussaanaera maanna atuuttoq ukiumik ataatsimik sivitsorneqassasoq – 2013-p naanera tikillugu.

EK-U-p suliaq kingusinnerusukkut ukiup ingerlanerani suliareqqissavaa, maanna-mullu meeqqat inuusuttullu pillugit salliutitsineq apeqqutinut allanut pingaarutilinnut nunani avannarlerni oqaatsit pillugit suleqatigiinnermut attuumassutilinnut oqimaaqatigiissarneqassapput.

Sammisaqarluni oqallinnerit:

Ilinniartitaaneq ilisimatusarnerlu pillugit sammisaqarluni oqallinneq nunani avannarlerni atugarissaarnerup ilusianik suli ineriartortinnermut sammitillugu

Sammisaqarluni oqallinnerup malitsigisaanik suliniutit nutaat marluk pilersinneqarput ”Ny Nordisk Velfærd”-mik (nunani avannarlerni atugarissaarneq nutaaq) taaguutilik, taanna peqqinneq atugarissaarnerlu pillugit siunertarisap ilagaa:

- ”Kompetence for Kvalitet og Arbejde” (pitsaassutsimut sulinernullu pisinnaasat)

- ”Velfærdsprofessionerne – attraktivitet og nye kompetencebehov” (atugarissaarnermut atasumik suliffiit – pilersinassuseqarneq nutaanillu pisinnaasanik pisariaqartitsineq)

Tamatuma saniatigut assersuussisumik Nunani Avannarlerni atugarissaarnermut attuumasumik ilinniarnert pillugit misissuisoqassaaq

Nunani Avannarlerni ingerlaqqiffiusunik ilinniarnert iluanni suleqatigiinneq, suliat agguataarneri aamma eqiterussineq (SAK) pillugit sammisaqarluni oqallinneq.

Sammisaqarluni oqallinnermi Kalaallit Nunaannit ilaatigut taaneqarpoq Ilisimatusarfiup nunani avannarlerni nunat immikkoortortaanni inukitsuni pisortat ingerlatsiviinut tunngatitamik masterinngorniarnermi atuartitsissutit ilinniartitsinerminut ilanngutitinniarai, nammine- risaminik bachelorinut kalaallit ingerlatsiviini suliffeqartunut masterinngorniarluni ilinni- aqqinniartunut atugassiatut. Tamanna assersuutaavoq nunat avannarliit suleqatigiittarneran- nut, matumani pineqarluni ataatsimoorluni ineriartorneq aamma ataasiakkaat susassaqarf- ni nukittuffigisaanni ikioqatigiissinnaaneq.

Sammisaqarluni oqallinneq tunngavigalugu Nunani avannarlerni ingerlaqqiffiusunik ilinnia- rnerit iluanni qaninnerusumik suleqatigiilernissaq anguniarneqassaaq. Tamatuminnga sam- minnittumik 2012-mi katersuunnissamat atatillugu MR-U-p ataatsimiinnissaanut isummer- nissamat tunngavissialiortoqassaaq.

NVL-p aaqqissuussaanaera

NVL (Netværk for voksne læring/inersimasut ilinniartitaanerit pillugu attaveqatigiiffik) pillugu nalilersuineq ingerlanneqarsimavoq aammalu attaveqatigiinnerup ingerlateqqin- nissaa aalajangiunneqarsimalluni.

NVL januar 2005-miilli atuussimavoq. Vox, Norgemi nunap iluani pisinnaasat pillugu politikkimut suliatigut samminittoqarfiusoq, juulip aallaqqaataani 2009-miilli NVL-ip ingerlanneqarneranut aqutsisoqarfiusimavoq.

Naliliinerup ersersippaa NVL sammisani salliutitani sisamani malunnaatilinnik arlalinnik angusaqarsimanera: pisinnaasanik ineriartortitsinermi, pitsaassutsimik ineriartortitsinermi, naliliinerni siunnersuinermilu. Tamatuma saniatigut aammattaaq nalilerneqarpoq NVL-p sapinngikkaa suliffeqarfiit pillugit pilersaarutini allattorsimasunik paasissutissiisarnermi aalajangiiffigisassanillu suliassiissutinik naammassisaqarsinnaaneq.

EK-U tamanna tunngavigalugu aalajangiivoq NVL ingerlateqqinneqassasoq ukiuni sisamani piffissami 2013-2016. Tamatuma saniatigut aalajangerneqarpoq Vox NVL-ip ingerlanneqarneranut suli aqutsisoqarfiussasoq ukiuni sisamani piffissami 2013-2016.

MR-U-p ataani suleqatigiinneq

EK-U decembarip arfineq pingajuani 2011-mi ataatsimiinnermini aalajangerpaa MR-U-p ataani suleqatigiinneq pillugu suleqatigiissitaliortoqassasoq. Suleqatigiissitaliamik pilersitsinermut tunuliaqutaapput ilaatigut norskit 2012-mi ilinniartitaaneq ilisimatusarnerlu pillugit ingerlataqarluni siunertarisanni, ilaatigullu MR-U-p iliuusissaanni piffissami 2011-2013-mi atuuttussami. Suleqatigiissitaliap nalunaarusiorsimavoq arlalinnik innersuussutitalimmik.

EK-U juuni 2012-mi ataatsimiinnermini innersuussutini toqqammaviit tapersorsorpai. Tamatuma kinguneraa EK-U siunissami suleqatigiissitaliat siunnersuisartullu aalajangersimasut atornerinut taarsiullugu suleqatigiissitaliaagallartunik, isummersuisartunik nunanilu oqartussaasunik tamakkunungalu assingusunik, ministerit siunner-suisooqatigiivisa suli-neranni atugassanik siunnersuutinik tunniussaqsinnaasunik tunngavissiissinnaasunillu atu-isalernissaq. EK-U-p Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa Allattoqarfiat qinnuigisimavaa siluttaasoqarfik nunalu tulliulluni siulittaasuutitaqartussaq isumasioqatigalugit atortus-sanngortitsinissamut pilersaasioqqullugit. Matumani aamma ilaatinneqassaaq nunat sule-riaasiinut ilanngutitinneqarnissaanik aammalu isumalluutit pillugit apeqqutinut oqaasertaliinissaq.

3.2. Nunani avannarlerni Iliuusissamik malitseqartitsineq

Ilinniartitaanermut Iliusimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfik Nunani avannarlerni iliuusissamut (Nordisk Strategi) malitseqartitsilluni suliassamut pilersaaruserpoq. Suliassamut pilersaarut iliuusissami taaneqartunik anguniagassanik malitseqartitsinermut ilaatinneqarpoq.

3.2.1. Ilinniartitaaneq

Ilinniartitaanermut tunngatillugu Nunani avannarlerni Iliuusissami anguniagassat makkuupput:

- NordPlus pillugu siunertarisami annertunerusumik peqataanissaq
- 'Nordisk Masteruddannelser'-ini (masterinnngorniarluni ilinniartitaaneq) peqataanissaq
- Inuuneq naallugu ilinniarneq pillugu suleqatigiinnermut peqataaneq

- Ilinniarnernik unitsitsisarneq pillugu akiuiniarnermut suleqatigiinnermut peqataaneg
- Meeqqat atuarianni annertusisamik atuartsinerneq atavillugu pitsaanerusemik ilinniartitseriaatsinit pissarsisinaanermeq aamma isumalluutiniq sunnuteqarlumut atui-
nermut ilusilersuinermeq peqataaneg
- Suli atualinngitsut pillugit susassaqqarfimmi suleqatigiinnermut peqataaneg

NordPlus-ip siunertarisani annertunerusemik peqataanissaq

Ullumikkut NordPlus-ip siunertarisaa annertuumik atorveqareerpoq, ingammik ilinniartit akornanni suleqatigiinnermut, matumunnga ilanngullugu atavveqatigiinnermut pilersitsinerneq, aammalu ilinniartitsisunik ilinniartunillu paarlaateqatigiittarnermut atavillugu.

Suliassanut pilersaarummi siunnerfigineqarpoq anguniagaq programkomité-mi ataatsimeeqataasarnikkut tassanngalu nalunaarusiortarnikkut, paasisitsiniaalluni suliteqarnikkut, 'NordPlus Voksen'-imi Vilnius-imi allanneq pillugu isumasioqatigiinnermi peqataanikkut anguneqarsinnaasoq aammalu qinnuteqarsimaneq pillugu naliliinikkut Kalallit Nunaannit peqataasunut attuumatillugu.

Programkomité-mut aalajangeeqataasinnaanani najuuttumik toqqaasoqarsimavoq, allannerlu pillugu isumasioqatigiinnermi kalaalliniq peqataasoqarpoq. Tamanna pillugu suleqatigiinnerneq aqutugalugu pingaartumillu Nordens Institut i Grønland (NAPA)-p aamma siunertarisami pingaarnertut aqutsisup (Norwegian Centre for International Cooperation in Education (SIU))-ip akornanni pisumi naatsorsuutigineqarpoq, paasisitsiniaalluni suliniutit assigiinngitsut aallartinneqassasut. Qinnuteqarsimaneq pillugu naliliineq pivoq, pingaarnertut aqutsisumit kisitsisitigut paasissutissiat tunngavigalugit.

Nunani Avannarlerni Masterinngorniarluni siunertarisanut peqataaneg.

Suli maannamut kalaallinit nunani avannarlerni masterinngorniarluni siunertarisanut peqataasoqarsimannngilaq, kisiannili soorlu SAK pillugu sammisaqarluni oqallinnerup allaserineqarnerani taaneqarpoq Ilisimatusarfiup nunani avannarlerni inuiaqatigiinni inukitsuni pisortat ingerlatsiviinut tunngasut masterinngorniarluni atuartsissutit ilanngunnarai, namminerisaminik bachelorinut kalaallit ingerlatsiviini suliffeqartunut masterinngorniarluni ilinniaqqinniartunut atugassiassatut. Suliassanut pilersaarummi siunnerfigineqarpoq 2012-mi siunertarisamut tunngatillugu paasissutissiiniarluni suliniut aallarnisarneqassasoq. Tamatumunnga aallarnisaanissamut utaqqimaarneqarsimavoq siunertarisap 2012-mi ingerlateqqinnissaa pillugu nalunaartoqarnissaa.

Nunani avannarlerni Masterinngorniarluni siunertarisat SIU-mit aamma aqunneqarput. Paasissutissiiniarluni suliniutit taamaattumik aamma aallarnisarneqassapput NAPA-p SIU-llu akornanni suleqatigiinnikkut.

Suliassanut pilersaarummi siunnerfigineqarpoq Norge-p siulittaasuutitaqarneranut atavillugu siunertarisamut atavumik suliniarnerit aallarnisarneqarnissaat, suliniarnerit NVL-p aamma paasissutissiiniarluni suliniutinut pisussaataffaup iluanniipput.

Naalakkersuisoqarfik eqeersimaartumik SVL-imi (Rådgivningsgruppen for Nordisk Samarbejde om Voksnes Læring) suleqataavoq tamanna aqutugalugu susassaqqarfiup aqqqissuus-

sineqarnera sunnerneqarsinnaammat aammalu sammisassat eqqarsaatigalugit siunissaq isigalugu.

Kalaallit Nunaata NVL-imi SVL-imilu sinniisutitai inersimasut ilinniartitaanerat pillugu susassaqrifiup aqutsisuini peqataapput, Inuussutissarsiornermut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit aamma 'Center for Vejledning i Grønland'-imit sinniisuutitai peqatigalugit. Tamanna aqqutigalugu nunat isummerneru suliniutaallu ataqtigii-ssinneqartarput. Tamatumunnga ilutigitillugu aqutsisuni sulissutigineqarpoq nam-minersorlutik oqartussaaf-figineqartut killeqarfii akimorlugit isummanik ataqtigii-ssaarinissaq.

Ilinniakkanik unitsitsisarneq pillugu akiuiniarnermut suleqatigiinnermut peqataaneq
Suliassanut pilersaarummi siunnerfigineqarpoq ilinniakkanik unitsitsisarneq pillugu akiuiniar-
armut atatillugu, suliniutinut aalajangersimasunut peqataanissaq aammalu Norgep siulit-
taasuutitaqarnerani siunertamut atatillugu suliniarnermut.

Kalaallit Nunaat eqeersimaartumik ilinniakkanik unitsitsisarnermut akiuiniarnermut atasu-
mik isumalluutissatut isumassarsianik katersivimmi peqataaniarpoq, taanna aallar-
nisarneqassaaq nunarsuarmut siaruariartornermut atatillugu suliniutit ilaa-tut 'inuusuttunut
inersimasunullu pitsaasumik ilinniarneq' pillugu. Annertunerusumik tamatumunnga nas-
suaatit nunarsuarmut siaruariartornermut atatillugu suliniutit allaaserineqarneranni immik-
koortortamut innersuunneqarput.

*Meeqqat atuarfianni annertusisamik atuartitsinermit atatillugu pitsaanagerusumik ilinniartit-
seriaatsinit pissarsisinnaaneq aamma isumalluutinik sunniuteqarluartumik atuinermut ilusi-
lersuinermit peqataaneq*

Suliassanut pilersaarummi taaneqarpoq, nunani avannarlerni annertusisamik atuartitsineq
pillugu nalunaarsueqqissaarneq 2012-mi upernaakkut naammassineqarnissaa naatsor-
suutigineqartoq aammalu ilimagineqarluni tamatumunnga malitseqartitsisumik iliuseqa-
rumaarnissaq.

Inerisaavik aqqutigalugu Kalaallit Nunaat peqqissaarullugu allaaserisamik tunniussaqrarpoq
Kalaallit Nunaanni annertusisamik atuartitsineq pillugu.

Nunat avannarliit aama nunat ataasiakkaat pisussaaffiini nalunaarusiap malitseqartumik
sammineqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Atuannigitsunut susassaqrarfimmi suleqatigiinnermut peqataaneq

Suliassanut pilersaarummi taaneqarpoq, natsorsuutigineqassasoq Norgep siulittaasuutitaqar-
nerani siunertarisamut atasumik sammisaqartitsinerit ingerlanneqassasut aammalu atuann-
gitsunut susassaqrarfimmi nunat avannarliit suleqatigiissitaliaanni peqataanissaq.

Nalunaarutigineqarsinnaavoq Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisoqarfik
suleqatigiissitaliaami sinniisuutitaqarmat eqeersimaartumillu peqataalluni.

Suleqatigiissitaliaap tullianik ataatsimiinnissaa Nuummi pissaaq septemberip sisa-maanit ar-
ferngat ilanngullugu 2012, ilaatigullu atuannigitsunut susassaqrarfik pillugu assersuussisumik
misissuineq sammineqassalluni, atuannigitsunut susassaqrarfii iluani ataatsimoorussamik
suussutsimik takussutissiisartunik aammalu piujuartitsinermit ineriartortitsinissaq.

3.2.2. Ilisimatusarneq.

Ilisimatusarneq pillugu susassa qarfiimmi Nunani Avannarlerni iliuusissami (Nordisk Strategi) makku anguniagaapput:

- NordForsk-ip siulersuisuini tamakkiisumik ilaasortaataitaqarnissaq
- Nukissiuutit, silap pissusaa aammalu avatangiisit pillugit qaffasissumik ilisimatusarnermut suliniummut (topforskningsinitiativet) peqataaneq
- Susassa qarfiup imaluunniit susassa qarfiit arlaqartut iluanni 'Nordic Center of Excellence'-mik pilersitsisinnaanermut periarfissanik qulaajaaneq
- Nunani avannarlerni ilisimatuussatut ilinniarnerni peqataaneq
- Nunani avannarlerni ilisimatuutut misissueqatigiinni suleqatigiinnermut peqataaneq

NordForsk-ip siulersuisuini tamakkiisumik ilaasortaataitaqarneq

Suliassanut pilersaarummi taaneqarpoq qulakkeerniarneqassasoq apeqquut naammassisassaq erseqqissarneqassasoq piareersarneqassasorlu "Vilje til forskning" (ilisimatusarusususeqarneq) pillugu naliliinnermit nalunaarusiamik malitseqartumik suliaqarnermi.

Ilinniarnermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisup MR-U-p kingullermik 2011-mi ataatsimiinnerani uparuarpa pingaaruteqartoq, nunanit namminersorlutik oqartussaaffigineqartunit qinnuteqaatip piaartumik suliarineqarnissaa. Generalsekretærip tamatuminnga innersuussineratigut MR-U aalajangiivoq ilisimatusarnikkut susassa qarfiup naliliiffigineranut atatillugu malitseqartitsisumik sulinermut qinnuteqaat ilannguniarlugu.

Maanna ingerlanneqartumik naliliinnermit nalunaarusiamik malitseqartitsisumik suliarinnittoqarpoq. Tamakkiisumik ilaasortaannissamut qinnuteqaammut atatillugu EK-U-mi aalajangerneqarpoq, tamanna pissasoq MR-U-p NordForsk siunissami aaqqissuussaanerata oqaluuserineqarneranut atatillugu. Tamanna katersuunnissamut atatillugu MR-U-p 2012-mi ataatsimiinnerani pissangatinneqarpoq.

Nukissiuutit, silap pissusaa aammalu avatangiisit pillugit qaffasissumik ilisimatusarnermut suliniummut (topforskningsinitiativet) peqataaneq

Nukissiuutit, silap pissusaa aammalu avatangiisit pillugit qaffasissumik ilisimatusarnermi kalaallit tungaannit annertuumik peqataasoqareerpoq. 2011-mi Nunani Avannarliit pillugit nassuiaammut tamanna pillugu allaaserinnineq innersuussutigineqarput.

Suliassanut pilersaarummi taaneqarpoq siunertarisaq pillugu isummersoqatigiinneq ingerlanneqassasoq ilisimatusarfiit attuumassutillit peqatigalugit aammalu tamatu-mani peqataasinnaanermut periarfissat pillugit. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunersuisooqatigiivisa Allattoqarfiat aamma NordForsk matumunnga aggersarniarneqarput. Maannamulli suli isummersoqatigiinnissaq ingerlanneqarsinnaasimangilaq, kisianni tamassuma pinissaa sulissutigineqarpoq.

NordForsk-ip siulersuisui Kalaallit Nunaanni juni 2012-mi ataatsimiippit. Tamatumunnga atatillugu ataatsimiissutigineqarpoq nunani namminersorlutik oqartussaaffigineqartuni ilisimatusarnikkut tulleriiaakkat pillugit. Isumasioqatigiinneq tamatumunnga ilutigalugu peri-

arfissiivoq, kalaallit ilisimatusarfiisa nunani avannarlernut attuumassuteqartut apeqqutit naammassisassat aammalu NordForsk-imik suleqateqarsinnaanermut apeqqutit pillugit.

Susassaqarfiup imaluunniit susassaqarfiit arlaqartut iluanni 'Nordic Center of Excellence'-mik pilersitsisinnaanermut periarfissanik qulaajaaneq

Soorlu Nunat Avannarliit pillugit 2011-mi nassuiaammi taaneqartoq Kalaallit Nunaanni Silap Pissusianik Ilisimatusarfik qaffasissumik ilisimatusarnermi suliniutit iluanni Silap pissusia, Avatangiisit Nukissiuutillu pillugit sammisaqarnermi Nordic Centres of Excellence (NCE)-ini pingasuni peqataavoq. Nassuiaammi taaneqarpoq ilisimatusarfik NCE-ni qanoq ittuni aamma NCE-ni sorlorni peqataanersoq nassui-arneqarpoq.

Suliassamut pilersaarummi taaneqarpoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa Allattoqarfiannik NordForsk-imillu ataatsimeeqateqartoqassasoq kalaallit ilisimatusarfiinut naleqqiullugu NCE-nik pilersitsisinnaanermut periarfissanik ujartuilluni, aammalu pineqartut ilisimatinneqassasut NCE-nngorniaranni suut piumasaqaataanersut pillugit aammalu tamakku kingunerisartagaat pillugit. Tamanna suli piviusunngortinneqanngilaq, kisiannili tamassuma ukiamut piviusunngortinnissaa sulissutigineqarpoq.

Nunani avannarlerni ilisimatuussatut ilinniarnerni peqataaneq

Suliassamut pilersaarummi taaneqarpoq ilisimatusarfiit ataatsimeeqatigineqassasut tamakku pisariaqartitaat pillugit aamma pisariaqartitat pineqartut isumaginissaannut periarfissat pillugit NordForsk-imik ataatsimeeqateqarnissaq. Tamanna suli piviusunngortinneqanngilaq, kisiannili tamassuma ukiamut piviusunngortinneqarnissaa siunnerfigineqarpoq.

Nunani avannarlerni ilisimatuutut misissueqatigiinni suleqatigiinnermut peqataaneq

Suliassamut pilersaarummi taaneqarpoq Norge-p siulittaasuutitaqarneranut atatillugu siunertarisamut atasumik suliniarnerit ingerlanneqarumaartut, ilisimatusarfinnik ataatsimeeqateqarneq tamakku pisariaqartitaat pillugit aammalu NordForsk-imik ataatsimeeqateqarneq ilisimatusarfiit pisariaqartitaasa piviusunngortinneqarnissat pillugit. Tamanna suli pinngilaq, kisiannili ukiamut piviusunngortinneqarnissaa siunnerfigineqarpoq.

4. Aalisarnek, Piniarneq Nunalerinerlu.

4.1. Aalisarnek, Nunalerineq, Inussutissalerineq aammalu Orpippassualerineq pillugit Ministerit Siunnersuisooqatigiivini suleqatigiinneq.

Norskit siunertarisaanni aalisarnek pillugu susassaqarfimmi taaguut ”Havet er fremtiden” (imaq siunissaavoq) tassani sammineqarpoq imaani isumalluutiniq aqutsineq aammalu miniguitsumik tunngaveqarluni ineriartortitsineq.

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa (MR-FJLS) aasanerani Trondheim-imi 28.-29. Juni 2012-mi ataatsimiinneranni peqataavoq.

Naalakkersuisup Ane Hansen-ip peqataanermini ilaatigut pingaartippaa kalaallinit kissaatigineqartut sulissutiginnissaa, tassaasoq imaani uumassusilinnik isumalluutit

uumasogatigiiaat avatangiisaannik tunngaveqartumik aallaaveqarnissaq, taamaasilluni uumasogatigiiaat avatangiisiisalu tamarmiusut attassinnaasaat innimigalugu. Kalaallit isumaat malillugu tamanna aallaavigalugu uumassusilerisunit siunnersuineramik tunngaveqarluni aqutsineq tassatuaavoq periusissaq, ukiuni aggersuni nungusaataannigsumik piniarnermut aalisarnermullu qulakkeerisussaq.

Kalaallit Nunaata suli sulissutigaa aalisarnermit nioqqutissanik allagartalersuisarnissaq, taamaasilluni anguneqarsinnaammat kalaallit aalisakkatigut nioqqutissiaasa sapinngisamik pitsaanerpaamik akeqartinneqarnissaat. Tamatumunnga atatillugu nunanik avannarlernik alalanik misilittakkanik paarlaateqatigiittarneq immikkut pingaaruteqarpoq.

Nunani avannarlerni ministerit Trondheim-imi katersuussimasut ataatsimoortumik nalunaarusiorput suliani ingerlaqqitussani inuussutissalerinerup pingaaruteqartumik inisisimanagera pillugu. "Nidaroserklæring"-itut taaneqartartumi nunani avannarlerni ministerit naqissuserpaat inuussutissanik tunisassiorlutik inuussutissarsiorlut Minguinnerusumik tunngaveqarluni Ineriartortitsinermit akisussaaffeqarnerat. Tamatumani ilaatigut pineqarput uumasogatigiiaat avatangiisaannillu innimiginnittumik pinngortitamik atuineq, maangaannartitsisarnermik annikillisaanissaq, eqqakkanik annikillisaanissaq, ilisimatusarnermik nutaaliornermillu annertunerusumik atuineq, kiisalu nunap immikkoortuani politikkikkut suleqatigiinnermik patajaallisaaneq.

4.2. Nunani avannarlerni nerisassioriaaseq nutaaq.

Nunani avannarlerni nerisassioriaaseq pillugu siunertarisami peqataaneq aamma kalaallit nunanniit assut pingaartinneqarpoq. Siunertarisaq pitsaanerpaaq tunngavigalugu nungusaataannigsumik tunisassiornermik aammalu nunap immikkoortuini ataasiakkaanit inuussutissanik tunisassianik agguaanermik pingaartitsisoq, Naalakkersuisut nungusaataannigsumik ineriartortitsinermit tulleriarinerinut naapertuulluinnarput, soorlu nunaqavissut amerlanerusut suliffissaqartinnissaat aammalu nioqqutissat eqqussukkat annertussusaannik annikillisaaniarnermut tunngasutigut.

Suliniutit arfinillit siunertarisaq malillugu ingerlanneqarput, tassannga *Nordic Food Diplomacy*, *Mad til Mange* aamma *Børn og Mad* pillugit suliniutit Kalaallit Nunaannut aamma suliniutinut Namminersorlutik oqartussanit susasaqarfimmi ingerlanneqartunut annertunerpaamik attuumassuteqarput.

5. Avatangiisinut Pinngortitamullu tunngasut.

5.1. Avatangiisinut pinngortitamullu tunngasutigut nunat avannarliit suleqatigiinneranni nalinginnaasumik sammeneqartut.

Nunanut Namminermut, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisup susasaqarfiata iluani ataatsimiinnernut suliniutinullu assigiinngitsunut ukiumi qaangiuttumi peqataasoqartarsimavoq.

Nunamut Namminermut, Pinngortitamut, Avatangiisinullu Naalakkersuisunut ilaasortaq naalakkersuisoqarfimmilu pisortaq Nunat Avannarliit Siunersuisooqatigiivisa København-imi novembarimi 2011-mi ataatsimiinneranni peqataapput. Tamatuma saniatigut nunani

avannarlerni avatangiisit pillugit ministerit (MR-M) ataatsimiinneranni novembarip aappaani København-imi peqataapput. Matumani Nunami Namminermt, Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisup pingaartillugu taavaa, avatangiisitigut iliuusissatut siunertarisassami immikkut sammineqarumaartut akuutissat hormonimut akornutaasartut, Issittumi immami avatangiisit, uumassusillit assigiinngisitaartut, nungusaataangitsumik isumalluutitik uumasogatigiiaanik avatangiisaannillu atuineq, tamakku suliniarfiupput Kalallit Nunaannut pingaarutillit.

Naalakkersuisoqarfik tamatuma saniatigut eqeersimaartumik EK-M kiisalu AU-p ataatsimiittarnerini piffissami qaangiuttumi peqataasarsimavoq, matumani minguinnerusumik tunngaveqartumik aningaasarsiorneq, silap pissusia aammalu Pinngortitamik Avatangiisinillu Mianerinninninneq pillugu Akissarsisitsineq qitiutillugit.

5.2. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa Avatangiisit pillugit immikkoortortap Avatangiisit pillugit iliuusissamut siunertarisaa.

2011-mi avatangiisit pillugit iliuusissamut siunertarisaaq (miljøhandlingsplan MHP) 2013-2018-mi atuuttusaaq suliaralugu aallartinneqarpoq. NNPAN eqeersimaartumik MHP-ip allanneqarnerani suleqataavoq. Susasaqarfiit, naalakkersuisoqarfimmit MHP-mut ilanngunnarlugit sulissutigineqarsimasut ilaagaat Issittumi immap avatangiisaa aamma toqunartut avatangiisiniittut, matumunnga ilanngullugit akuutissat hormonimut akornutaasartut. Aammattaaq sulissutigineqarsimavoq uumasut assigiinngiaarnerannik aamma uumasogatigiiaat avatangiisaannit ajunngitsorsiasanut tunngasut ilanngunneqarnissaat. Ima kinguneqarpoq, sammisat qulaani taaneqartut tamarmik MHP-mut ilanngunneqarnerannik. Sulineq 2012-mi ingerlateqqinneqassaaq, naatsorsuutigineqarlunilu MHP-p ukiup nikinnissaa sioqqullugu akuerineqarumaartoq.

5.3. Pinngortitamik Avatangiisinillu Mianerinninninneq pillugu Akissarsisitsineq

2011-mi Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa Pinngortitamik Avatangiisinillu Mianerinninninneq pillugu Akissarsisitsisarnera nalilersuiffigalugu sulineq ingerlaqqippoq. Naalakkersuisoqarfiup Pinngortitamik Avatangiisinillu Mianerinninninneq pillugu Akissarsisitsisarnermut komité-mi kalaallit sinniisuutitaannik siunnersuinermik ilitsersuisarnermillu ikiuisarnini ingerlatiinnarpa.

5.4. Sammisat allat.

Susasaqarfimmi tassani suliniut taaneqassaaq, tassaasoq Savalimmiuni, Island-imi Kalaallillu Nunaanni illoqarfiit pingaarnersaasa eqqaanni nakorsaatiit sinnikuinik aammalu inunnut eqqiaatinit (qaqorsaatiit, tipigissaatiit il.il.) akuutissanik avatangiisaanniittoqarnerneranik misissuinissamik kinguneqartusaaq.

Misissuineq pissaaq imikoorutinit, kinnikunit, imikoorutit kuuffigalugu unerarfisartagaanniittunit aamma akuiaasarfinit misiligutinik misissugassanik tigusinikkut aammalu sumiiffinni annertunerpaamik sunnerneqartartunit, tassa imaappoq napparsimaviit assigisaasalu eqqaanneersunit. Akuutissat misissuiffigineqartussat tassaapput nakorsaatiit nunani pineqartuni atorneqarnerpaajusut ilaat aammalu inunnut eqqiaatinit

akuutissat ilaat Norge-mi, Sverige-mi Danmark-imilu assingusumik misissuineritigut nassaarineqarsimasut assingi. Suliniut 2012-mi naammassineqassaaq.

6. Ineqarnek, attaveqarnek angallannerlu.

6.1. Pumped-storage¹

2010 februarimi 'Arbejdsgruppen for Energiforsyning i Tyndt Befolkede Områder (TBO) (nunat immikkoortortaanni inukitsuni nukissiutinit pilersorneqarnek pillugu suleqatigiissitaliap) ataavartumik nukissiutit atorlugit pumped-storage aqunneqarsinnaasumik nukiliassa-maasiviliarineqarsinnaaneranik piviusunngortinneqarsinnaanermik periarfissanik misissuinissamut aammalu atugassarititaasut pillugit isummernissamut tunngavissiorpoq. Tamatumunnga ilutigitillugu Nukiliamik imermi toqqartaqarsinnaaneq pillugu ataatsimeersuarnissaq piareersarneqarpoq, kingusinnerusukkut tamanna septemberimi 2012-mi Savalimmiuni ingerlanneqarpoq. Piviusunngortitsisinnaanermik misissuineq matumani annertusineqarpoq aammalu pilersarusiatut aallarnisarneqarluni Ingeniørnit Siunnersuisartoqatigiit Grøntmij-Carlbro-kkunni (tamatumma kingorna Grøntmij). Nunat immikkoortortaanni inukitsuni nukissiutinit pilersorneqarnek pillugu suleqatigiissitaliap (TBO), piviusunngortitsisinnaanermik misissuinissat sumiinnissaat siunnersuusiortifigisimavaat, Kalaallit Nunaanni inukitsunik inoqarfinnut amerlasuunut, Savalimmiuni sumiiffinni arlalinni, Island-imi Nor-gip kitaani sinerissap qanittuani inuiaqatigiinni mikisuni, kiisalu inuiaqatigiinnut avinngarusimasuni Nunani Avannarlerni tamaniittunut soqutiginnaateqarsinnaasutut isigineqartuni. Oqallisereernikkut pilersaarutinillu ilusilersuereernikkut sumiiffiit marluk toqqarneqarput, tassaasut Savalimmiuni Suderoy aamma Sarfannguaq Kalaallit Nunaanni. Inaarutaasumik nalunaarussiaq 2012-mi naammassineqarumaarpoq.

Savalimmiut anori eqqarsaatigalugu nalinginnaasumik periarfigissaartuuvoq, massa Kalaallit Nunaata ataavartumik nukissiutit atuinissamut periarfissai sumiiffimmit sumiiffimmut assigiinngisitaartorujussuusut. Pilersarusiami allatorneqarsimapput iliuuseqartitsinerit kingunerisinnaasai assigiinngitsut aamma piusuusaartitsinermit angusimasat. Suderoy-mi misissuinererup takutippaa, anorimit atugassarititaasut aammalu tatsinik pioreersunik atuinisinnaaneq ima pitsaatigisumik angusaqarfiummat, tunngavissaqartoq ilusilersuilluni pilersarusiorluni suliaqarnissamut ingerlaqqinnissaq.

Sarfannguaq tunngatillugu misissuinerup takutippaa, annertuumik pinartorsiorfiusimasooq ataavartumik nukissiutitigut pissarsiap ilarujussua innaallagialersuutee-qqamut tulluarsarni-arnera. Teknologit anorimik atuinermut atorneqartumik toqqaannartumik innaallagissap aqqutaanut atassusiineq innallagissap frekvensianik aqutsiniarmut ajornartorsiortitsilersarpoq. Najugaqarfimmi inuiaqatigiinni mikisumi marlunnik amerlanerusunilluunnit nukissi-

¹ Imaq qatsissumi inissisimasunut tatsianut anorip nukinga atorlugu maqinneqartarpoq, tassanngalu imeq atorlugu nukissiuummik ingerlatsissutit atorneqartarluni qatsunganerata nalaani.

uteqartitsinissaq aningaasarsiornikkut iluanaarfiusinnaanera tunngavissaqanngitsoq paasinarsivoq.

6.2. Paasissutissiissuatut nalunaarusiaq ”Nordisk strategi for energioptimering i skibsfarten i det vestnordiske område”

Nunat immikkoortortaanni inukitsuni nukissiutinit pilersorneqarneq pillugu suleqatigiissitaliap (TBO) 2011-mi paasissutissiissutitut nalunaarusiaq ”Nordisk strategi for energioptimering i skibsfarten i det vestnordiske område” (Nunani avannarlerni killerni umiartornerup iluani nukimmik atorluaanerunissaq pillugu Nunani Avannarlerni iliuusissaq) suliaraa, qitiutinneqarluni Nunani Avannarlerni Killerni umiartornerup iluani annertunerusumik minguinnerusumik tunngaveqartumik nukimmik atuinissamik pisariaqartitsineq.

6.3. Tunup pilersorneqarnera

Naalackersuisut Tunup Islandimit nassiussanik pilersorneqarnerani periarfissanik allanik misissuineq aallarnisarpaat, Inatsisartut 2010-mi ukiakkut ataatsimiinneranni Inatsisartut aalajangigaat imm. 78 tunulequtaralugu. Aalajangernerumut tunngaviuvoq Nunani Avannarlerni Killerni Siunnersuisooqatigiit innersuussusiaat nr. 6/2010.

Misissuineq 2011-mi ingerlanneqarpoq ilaatigullu Tunumi Islandimilu soqutigisaqatigiinnik apersuineramik ilaqartoq, nalunaarusiarlu majip qaammataani 2012-mi tamanut saqqummiunneqarpoq. Nalunaarusiap innersuussutigaa maannamut angallasseriaaseq allanngortingaarnagu ingerlatiinnarneqassasoq, kisiannili anni-kitsutigut naleqqussaavigineqassasoq. Imaatigut angallassinermut tunngatillugu ima innersuussutigineqarpoq, pingaarnerusumik pilersuineq suli Royal Arctic Line-p (RAL) umiarsuaanik atuilluni ingerlatiinnarneqassasoq aammalu Aalborg aallaavittut umiarsualiviussasoq. Timmisartukkut angallassinermut tunngatillugu isummiunneqarpoq, maannamut pissusiusut malillugit ator-neqartoq, umiarsuartigut angallassisinnaanerup pisinnaannginnerani aatsaat atorneqartasasoq.

6.4. Kalaallit Nunaata aamma Island-ip akornanni silaannakkut angallanneq pillugu isumaqatigiissut

Decemberip aqqaneq aappaanni 2011-mi Trafikstyrelsen-ip (Angallannerumut Aqutsisoqarfik) aammalu islandimi naalackersuisut sinniisaasa Kalaallit Nunaata aamma Island-ip akornanni silaannakkut angallanneq pillugu isumaqatigiissutaat nutaaq atsioqatigiissutigaa. Isumaqatigiissut naalackersuinikkut Naalackersuisunit decemberip 30-ani akuersissutigineqarpoq.

Isumaqatigiissummi immikkoortut pingaaruteqarnerit ukuupput:

- Siunissami ilaasunik angallassinermi akuttussutsumik ilaasoqarsinnaassutsimillu tunngasutigut aalajangersagaanngitsumik timmisartuussisoqartalissaq Islandimi aamma Kalaallilu Nunaanni illoqarfiit uku akornanni: Reykjavik, Keflavik, Akureyri aamma Egilstadir aamma Nuuk, Sisimiut Ilulissat, Narsarsuaq, Kulusuk aamma Nerlerit Inaat.

- Siunissami nassiussanik angallassinermi akuttussutsimik nassataqarsinnaatsumillu tunngasutigut aalajangersagaanngitsumik timmisartuussisiqartalissaaq nunat taakku marluk akornanni nunanut allanut/nunanit allanit timmisartuussinerni.
- Attartortitsilluni timmisartuussisarnissamut qinnuteqaatit suliarineqartarnerannik ingerlatseriaaseq siunissami ingerlatseqatigiiffinnut paasiuminarnerulersinneqassapput, piffissarlu suliarinniffiusartoq sivikillisinneqassaaq.

6.5. Nunarsuup immikkoortuinut sammititamik politikki

Nunarsuup immikkoortuinut sammititamik politikikkut tunngasutigut Naalakkersuisut salliutippaat Nunani Avannarlerni Killiit akornanni suleqatigiinnerup patajaallisagaanissaa, matumunnga ilaatillugit pingaarnertigut, suliat tapertariissillugit oqartussaata suliffeqarfiillu attuumassutillit akornanni suleqatigiinneq. Nunarsuup immikkoortuinut sammititamik politikikkut susassa qarfitsigut suliniarneq isiginiarneqassaaq sanaartorfissanik pilersaarusi-orneq kiisalu issittumut tunngatitamut SDI² (Spatial Data Infrastructure)-mik suliaqarneq ataqtigiissillugit. Issittumut tunngatitaq SDI tassaavoq issittumi nunat arfineq pingasut akornanni nunarsuup avannaata issittortaani suleqatigiissutigalugu suliniut, taakkunannga Nunani Avannarlerneersut tallimaapput. Kalaallit Nunaata akisussaaffigaa immikkoortuni susassa qarfinnut qara-saasiaq atorlugu nunanik assiliukkanik aamma nunap pissusaa pillugu paasissutissanik tunngasunik, Kalaallit Nunaata akisussaaffigilersimasaanit tunniussisarnissaaq. Nunat avannarliit suleqatigiinnerat taamaattumik qitiusumik inissisimavoq ataatsimoorussamik issittumi webGIS platform-imik pilersitsiniarnermi, taanna tamanut ammasumit nunap pissusaanik paasissutissanik Kalaallit Nunaanni ujarlerfissiamit, NunaGIS-mit, nunap assingunik nunallu pissusaanik paasissutissanik tunnineqartartussaavoq.

Issittumut tunngatitap SDI-p qulakkeertussaavaa, nunarsuup issittortaa avannarleq tamakkerlugu assiliornissaa, taamaasilluni nunat tamarmik qarasaasiaq atorlugu nunap assingunik assigiinnik atuilerniassammata. Tamanna immikkut pingaaruteqar-poq annaassiniarnernut il.il. atatillugu, taamaasilluni nunat arlallit suliniuteqarnertik ataqtigiissarniassammassuk nunap assingani aalajangersimasumik inissisimasu-mut.

7. Peqqissuseq.

Peqqissutsimut Naalakkersuisup aamma Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup 2012-mi peqqinnissaqarfimmi nunanik avannarlernik suleqatigiinnermut anguniagassat tulleriarinerillu aalajangi-usimavaat, taakku siorna Naalakkersuisut Nunani Avannarlerni Iliuusissaanni aalajangiussaapput.

Taamaasilluni ministeritut atorfilittatullu qaffasissuseqartumit aammalu ilinniagallit akornanni pitsa-assutsimut, upalungaarsimanermut, innuttaasut peqqissuunissaannut, peqqinnissaqarfimmi IT-mik atuinermut, kiisalu immikkut atugarliuuteqartunut sammititamik iliuusissanut attuumassuteqartunik apeqqutinik samminnissimapput.

Tamatuma saniatigut nunani avannarlerni killerni aamma issittumi suleqatigineqarsinnaa-sunik atuumassuteqarnerup patajaallisarnissaa sulissutigineqarsimavoq.

7.1. Peqqissutsimut apeqqutini naalakkersuinikkut suleqatigiissuteqarneq pillugu (ministeritut qaffasitsigisumi)

7.1.1. Nunani avannarlerni killerni Peqqissutsimut ministerit ataatsimiinnerat

Peqqissutsimut Naalakkersuisoq Agathe Fountain marts 2012-mi Nunat Avannarliit Killiit Peqqissutsimut Ministeriisa siullermeerutaasumik ataatsimiinneranni qaaqussissuvoq. Ataatsimiinnermi Savalimmiunit Island-imillu aallartitat peqataapput, savalimmiuni peqqissutsimut ministeri Karsten Hansen aamma islandimi Velfærdsminister Guðbjartur Hannesson matumani aamma ilaapput.

Matumani siunertaavoq apeqqutit sammisallu ataatsimut soqutiginaatillit suussusersi-nissaat, matumani aamma suleqatigiiffiusinnaasut pillugit. Ataatsimiinneq immikkoortunut pingasunut agguarneqarsimavoq sammisanut makkununga: Atugarissaarneq, Nunanik allanik suleqateqarneq kiisalu Demografi (innuttaassusilerineq), aaqqissuussaaneq aqutsi-nerlu. Immikkoortuni tamani Savalimmiunit, Island-imit Kalaallillu Nunaannit saqqummiu-ssisoqartarpoq, kiisalu ministerit saqqummiussisullu akornanni oqallittoqartarluni.

Ataatsimiinnermi peqataasut akunnerminni suleriaatsinik atorluarsinnaasunit (best practices) misilittakkannik paaseqatigiissuteqarput aammalu ataatsimoorullugu soqutigisaqatigiiffiit arlaqartut sunaassusersineqarput. Tamatuma saniatigut ministerit aalajangerpaat, maannamiit ukiut tamaasa nunat taakku pingasut ilaanni Nunani avannarlerni Killerni Peqqissutsimut Ministerit ataatsimiittalissasut.

7.1.2. Nunani Avannarlerni Isumaginninnermut Peqqissutsimullu Ministerit

Siunnersuisooqatigivini (Nordisk Ministerråd for Social og Helse) 2012-mi ataatsimiinneq

Peqqissutsimut Naalakkersuisoq juunip 11-ani 12-anilu Nunani Avannarlerni Isumaginninnermut Peqqissutsimullu Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa ukiumoortumik ataatsimiinneranni peqataavoq. Norge Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini siulittaasuutitaqarpoq ataatsimiinnerlu taamaasilluni Bergen-imi ingerlanneqarluni.

Nalinginnaasumik ministerit siunnersuisooqatigiivini suliassat saniatigut ataatsimiinnermi sammisaavoq “Bæredygtig sundhed og velfærd” (piujuaannartitsisumik peqqissuseq atugarissaarnerlu). Sammisami tassani ministerit oqaluuseraat apeqqutit “Velfærdsstatens betydning for folkesundheden – og folkesundhedens betydning for velfærdsstaten” (Naalagaaffiup atugarissaarfiusup innuttaasut peqqissuunissannut pingaaruteqarnera – aamma innuttaasut peqqissusaasa naalagaaffiup atugarissaarfiusumut pingaaruteqarnera) aamma “Omstillinger og dynamik for mennesker og samfund – hvordan bevares social sikkerhed?” (Inunnut inuiaqatigiinnullu allanngutit nukittoqutillu – isumaginninnikkut isumannaallisaatit qanoq ilillugit attatiinnarneqarsinnaappat?). Ataatsimiinnermut atatillugu Peqqissutsimut Naalakkersuisup ‘Nordisk Konvention for Social Sikring’ atsiorkaa. Tamatuma saniatigut isumaginninnermut peqqinnissaqarfimmullu nunat avannarliit suleqatigiisutissaannut anguniagassat nutaat aalajangiunneqarput.

7.2.1. Nunani Avannarlerni atorfilittatigut aamma immikkut paasisimasalittatigut qaffasissuseqartumik suliniarnerit

E-Helse

IT tunngavigalugu atugassiassat soorlu qarasaasiaq atorlugu nakorsartitsisarneq saku-ssaapput pingaaruteqartut, inuiaqatigiinnut ima siaruarsimatigisunut kalaallit nunaattut ittunik peqqinnissaqarfimmit sullississagaanni. Taamaattumik nunat avannarliit E-helse (qarasaasiaq atorlugu nakorsartitsisarneq pillugu suleqatigiiffik) pillugu suleqatigiinnerat aammalu qarasaasiaq atorlugu nakorsartitsisarneq immikkut isigalugu, nunat avannarliit peqqinnissaqarfik pillugu oqaluuserisaanni qaffasissorujussuarmi inissisimavoq. E-helse isumaqarpoq ”pilarsaarusiukkamik peqqinnissaqarfimmi paasissutissiuinermik attaveqaqa-tigiinnermillu teknologinik (IKT) atuineq, teknologi-p ilippanaataanik atuinisaaq qulakkeerniarlugu, napparsimasunullu iluaqutaasumik sunnuteqarluartumik katsorsaasarneq qulakkeermallugu”. Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik

suli nunat avannarliit E-helse pillugu suleqatigiissitaliaanni peqataavoq, taassuma piginnaatitaanera 2011-mi nutarsarneqarpoq. Suleqatigiissitaliap siunertaraa nunat avannarliit akornanni qitiusumik inissisimasumik ilisimasanik paarlaasseqatigiittarfiunissaq, kiisalu nunat avannarliit E-helse-p iluani sallerpaatut inissisimanerisa qulakkeerneqarnissaannut peqataasussaq. E-helse pillugu suleqatigiissitaliap piginnaatitaaneri 2011-mi nutarsarneqarput, 2012-milu nunani avannarlerni E-helse ilisimatusarnikkut attaveqatigiiffiata aammalu E-helse Gruppe-p akornanni suleqatigiinneq pillugu isumaqatigiissusiortoqassaaq. Tassannga ilisimatusarnikkut angusat E-helse Gruppe-p attaveqatigiinnermut, siunnersuinnermut il.il. tunngasutigut Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivnut aamma Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivnut ingerlateqqitassaanut ilaassapput.

7.2.2. Upalungaarsimanissaq pillugu nunat avannarliit suleqatigiinnerat

Ajunaarnersuit nappaalanerillu akuttunngitsumik nunat killeqarfii pitarlugit pisarmata taamaa sillunilu ajunnginnerpaamik nunat akunnanni isumagineqarsinnaammata, upalungaarsi-maneq nunat avannarliit peqqissutsimut tunngasuni sulineranni sallsaatillugu inissinne-qarsimavoq, akuttunngitsumillu oqaluuserisani sammeneqartarluni. Suleqatigiinneq tamanna pitsaasunik angusaqarfiusimavoq, toqqaannartumik ilisimasanik paarlaateqatigiittarnerni aammalu suleriaatsinik atorluarsinnaasunik misilittakkanik paarlaateqatigiittarnerni, aamma-lu toqqaannanngikkaluamik ingerlalluartumik attaveqatigiinnikkut, tamanna kingullermik 2011-mi upernaakkut arsakut nuianguuttut (innermik anitsinnermit) nalaanni tamassuma pingaaruteqarnera takutinneqarpoq.

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik 2012-mi suli nunat avannarliit upalungaarsimaneq pillugu suleqatigiiffianni sinniisuutitaqarpoq; Svalbardgruppen aamma Nordic Health Preparedness (Nunat avannarliit peqqissuseq pillugu upalungaarsimasussaataitaqarnerat). Naapeqatigiittarfinni taakkunani marlunni ukiumut ataasiarluni ataatsimiittoqartarpoq, ilaa-tigut ajornartoornissamut upalungaarsimanermit aamma nappaalanerik akiuiniarnermit ilisimasanik misilittakkanillu paarlaateqatigiiffiusuni. Svalbardgruppe 2011 aamma 2012-mi ingerlaqqittumik nunat avannarliit akornanni upalungaarsimaneq pillugu suleqatigiinnermi malittarisassat pillugit suliaqarsimavoq.

7.2.3. Piaartumik pinaveersaartitsilluni suliniutit aammalu pinaveersaartitsineq

Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfiup sulinerani pinaveersaartitsineq oqaasiuvoq qitiutinneqartoq. Aammattaaq nunat avannarliit pisussaaffiini pinaveersaartitsineq pillugu ilisimasanik avitseqatigiinnerit misilittakkanillu paarlaateqatigiinnerit iliuuserineqartarput.

Naalakkersuisoqarfik ilaqutariinnut inuiaqatigiinnit akuujunnaarsitaanissamut aarlerinar-torsiortitaasunut piaartumik pinaveersaartitsilluni iliuuseqartarnek pillugu suleqatigiissi-taliami peqataavoq. Suliniut Nordisk Velfærdscenter-imit aqunneqarpoq kalaallillu peqqinni-ssaqarfiata 'Ilaqutariinnut meerartaartussanut piaartumik iliuuseqarneq' pillugu suliummi misilittagaqarnera pissutigalugu, Kalaallit Nunaat suleqatigiissitaliami qitiusumik inissisi-malluni peqataavoq. Suliniuteqartitsissummit maajip qaammataani 2012-mi inaarutaasumik ataatsimeersuartitsivoq, kisiannili naatsorsuutigineqarpoq susassaqarfimmi suleqatigiinneq arlaatigut ingerlaqqikkumaartoq.

Nunat avannarliit suleqatigiinneranni aammattaaq atorerluinnermut tunngasut pingaartillugit aallussiffiupput, Kalaallillu Nunaat ukiuni kingulluinerusuni Nordisk Rusmiddelseminar-imi (nunat avannarliit aangajaannartut pillugit isumasioqatigiinnerat) sinniisooqartitsivoq. Aammattaaq Kalaallit Nunaat NFBO-mi sinniisooqartitsivoq, Nunat avannarliit meeqqanik naaliutsitsisarnermut sumiginnaasarnermullu akiuiniarnermut peqatigiiffik.

872.4. NORA Region Conference 2012-mi peqataaneq

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup ilanngullugu pilersaarutigaa NORA-p novemberip qaammataani 2012-mi ataatsimeersuartitsinissaanut peqataatitaqarnissani. Ataatsimeer-suarnermi

sammíneqassaaq nunat immikkoortortaanni inukitsunut pisortanit kiffartuussi-ssuteqartarneq, tamanna kalaallit peqqinnissaqarfianut qitiusumik unammillerfiuvoq.

7.2.5. Pitsaassuseq pillugu nunat avannarliit suleqatigiinnerat

Pitsaassutsimik qularnaaríneq pingaartitalugu kalaallit peqqinnissaqarfianni aallunneqarpoq aammalu periarfissat pillugit aamma suleriaatsinik atorluarsinnaasunik ilisimasanik avitseqatigiinneq taamaattumik Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup nunat avannarliit suleqatigiinnerannut oqallisissiarititaraa. Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik suleqatigiinnermi tamassumani eqeersimaartumik ukiuni arlalinni peqataasimavoq; suleqatigiinneq kalaallit peqqinnissaqarfiannik ineriartortitsinnermut annertuutut nalilerneqartoq. Nordiske Kvalitetsprojekt-ip (Nunat avannarliit pitsaassutsit pillugit suliniutaat) tunngavíusumik immikkoortorta 2010-mi naammasineqarpoq, kisiannili sulí sulínummut attuumassuteqartunik sulisoqartarpoq.

7.2.6. Atorfilittatigut ataqatigiissaaríneq

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa ataanni 'Embedsmandskomiteen for Social og Helse' peqqinnissaqarfiup ísumagínnittoqarfiullu íluanni apeqput atorfilittanit oqaluuseríneqartarput. Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik ukiumi qaangiuttumi suleqatigiiffimmi tassani eqeersimaartumik peqataasimavoq, taanna nalinginnaasumik ukiumut 3-4-riarluni ataatsimíttarpoq ílaatigullu Nunani Avannarlerni Ísumagínninnermut Peqqissutsimullu Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa ukiumoortumik ataatsimínnissaannik ataqatigiissaarisarluni, innersuussusianik sulíniutissanullu síunnersuutínik aalajangiisarluni, kíisalu ingerlatsíníkkut apeqputínik allanik.

Ísumagínníkkut peqqíssutíkkullu nunat avannarliit suleqatigiinnerannut ílíuusissaq (strategi) nutaaq maanna EK-S-ip píussaaffíani sulíaríneqarpoq.

8. Aningaasaqarneq.

8.1. Akíleraaruserínermi suleqatigiinneq

2005-mi nunani avannarlerni akíleraarutit pillugit újarlerfíssíaq ammarneqarpoq. Matumani anguniagaavoq nunani avannarlerni ínnuttaasut písaríinnerusumik akíleraarutínut tunngasutígut apeqputínik akíssutísisalerníssaat. Nunani avannarlerni maleruagassat ínatsísilíornerlu assígínnígísaarmata, paasíssutíssioreq nunat malíllugit ímmikkoortítarpoq.

Akíleraarutit pillugit újarlerfíssíaq annertunerújarortumik píngaaruteqalíssaaq sulísinnaasut akulíkínerújarortumik nunat akornanni nuuttalernerísa nalaanni. Akíleraarutit pillugit újarlerfíssíaq savalímímut álandíllu ímmikkoortuí assígalugit kalaallit ímmikkoortuat periarfíssaaleqíneq píssutígalugu nunat avannarliit annerit assígalugit taakkunatut naammasílluagaatígíngílaq.

Kalaallit Nunaata nunat avannarliit akíleraarutit pillugit újarlerfíssuannut sulí ílanngússaqartarníssani síunertaraa. Tamanna ísumaqqarpoq taassuma naleqqússartuarníssaa, újarlerfíssíamilu paasíssutíssanik pígeqqartunik nutarteríuarníssaq.

Kalaallit Nunaat ukiuni kíngúllíunerusuni nunat avannarliit aningaasarsíorníkkut qitíusunik taaneqqartartunik akíleraarutit pillugit ísumaqqatígíssusíortarnerannut peqa-taavoq, tassa ímaappoq nunanik ímaluunníit nuna ímmikkoortuínik allanít oqartu-ssaaffígíneqqartunik

sukangasuunik aningaaserivitsigut isertuussa qarfiusunik amerlanertigullu annikitsuinnarmik imaluunniit akileraaruteqartitsineq ajortunik. Isumaqatigiissutini pineqarput akileraarutit pillugit paasissutissanik paarlaateqatigiittarneq. Aallarninerup kingornali isumaqatigiissutit 36-it isumaqatigiissutigineqarsimapput. Suliniutigineqartoq 2012-ip naanerani naammassineqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

8.2. Nunani Avannarlerni atorfillitanik paarlaasseqatigiittarneq

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi aningaasanik immikkoortitsi-sarput allaffissornikkut pisortani atorfillit nunat avannarliit akornanni paarlaateqatigiittarnissaannut. Kalaallit Nunaannut tunngatillugu aaqqissuusinermut ilaapput Nam-minersorlutik Oqartussani taakkulu ataanni suliffeqarfinni imaluunniit kommuneni tjenestemand-it isumaqatigiissutillu malillugit sulisut.

Nunani ataasiakkaani aqutsisoqarfimmit suliffeqarfiit akisussaasussat toqqarneqar-simapput, taakkunanilu inummik saaffigineqartartussamik toqqaasoqarsimalluni.

Ukiumut marloriarluni inuk saaffigisartagassatut toqqarneqarsimasoq ataatsimeeqatigineqartarpoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivinit peqataaffigineqartumik. Upernaakkut nunani avannarlerni nikerartumik ataatsimiittoqartarpoq. Kalaallit Nunaat 2012-mi ataatsimiinnermik aaqqissuisuuvoq. Ukiakkut ataatsimiinneq København-imi Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini pisarpoq, ukioq mannaluni ataatsimiinneq novemberip qaammataani 2012-mi pissaaq.

Ataatsimiinnerni oqaluuserineqartarpoq sulisut qanoq amerlatigisut aaqqissuusinermut qinnuteqarsimanersut, nunat sorliit immikkut aningaasaliiffigineqarnissaminnik pisariaqartitsinersut, misilittakkanik paarlaateqatigiineq, aammalu nunat ataasiakkaat aaqqissuusinermik qanoq iliorlutik ussassaarisarnersut.

Nunat ilaat ataaseq 2011-mi naatsumik filmilorsimavoq inunnillu apersuisimalluni nunami allami paarlaassinikkut najugaqarsimasunik. Nunat allat tamarmik taassuminnga atuiniassammata, kalaallisut oqaasertalersorneqarsimavoq, taannalu Namminersorlutik Oqartussat nittartagaannut inissinneqassalluni.

Pisortani atorfillit paarlaateqatigiittarnerisigut pisortat ingerlatsiviini sulisut nunat avannarliit allat arlaanni ingerlatsivimmi sulinerikkut nunani avannarlerni suliassa qarfimmik iluini pissutsinik ilisimannilersinneqarnissaannut periarfissinneqarnissaat siunertarineqarpoq. Pisortat suliassa qarfiisa ineriartortinneqarnerannik suli-nermi nunanut tamalaanut isiginninneq atugarissaarnitta ingerlatiinnarneqarnissaanut ineriartorteqqinnissaallu annertunerpaamik pingaaruteqarpoq. Nunat avannarliit allat arlaanni ingerlatsivimmi sulinikkut suleqataasut nunat allat suliffeqarfiini iluaniit paasitinneqartarput. Sulinermut atatillugu avatangiisini periaatsinik ineriartortitsiviusimasuni ajornartorsiutinik aaqqeeriaatsit allat ilinniarnissaannut sularinissaannullu periarfissisoqartarpoq.

Atorfilittanik paarlaasseqatigiittarnermi malittarisassat atuuttut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivinit aalajangersarneqartarput. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiit Allattoqarfiata akisussaaffigaa nunani avannarlerni ataatsimoorussamik aqqissuussamik ingerlatsinissaq.

8.3. Kisitsisitigut paasissutissatigut Nunani avannarlerni suleqatigiinneq

Nunat avannarliit Naatsorsueqqissaartarfimmut suleqatissaqqissuupput, tassami taakku Kalaallit Nunaattulli nalunaarsuutinit tunngaveqartumik paasissutissanik suliaqartarmata. Nunat avannarliit avaataanni kisitsisitigut paasissutissat apersuilluni immersuisitsinikkut annertunerusumik tunngaveqartarput.

Naatsorsueqqissaartarfik tamatumani saniatigut nunani avannarlerni attaveqatigiiffinni arlalinni ilaasortaavoq, taakku kisitsisitigut paasissutissiornermi misilittakkanik paarlaassuisarfiupput. Assersuutigalugu innuttaasut pillugit kisitsisitigut paasissutissat aamma ilinniagaqarneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat pillugit attaveqaa-tigiiffeqarpoq. Aammattaaq ikiorsiisarnikkut suleqatigiittoqarpoq, assersuutigalugu nunat nittartakkatigut aqqissuisuisa akornanni suleqatigiinnermik pilersitsisoqarnikuvoq. Attaveqatigiiffiit pingaarnertut qarasaasiaq aqutugalugu attaveqatigiittarput. Kiisalu Naatsorsueqqissaartarfik 'Nordisk statistiske Årbog'-imut (Nunani avannarlerni kisitsisitigut ukiumoortumik paasissutissat) ilanngussisarpoq.

Naatsorsueqqissaartarfik nunani avannarlerni ataatsimiittarnernut assigiinngitsunut sulisunik sisamanik aallartitsisarpoq.

'Nordisk statistisk årbog' aamma web pillugit Oslo-mi, februar 2012. Naatsorsueqqissaartarfik nittartakkat aqqissuisuisa akornanni nunat avannarliit suleqatigiinneranni ilaasortaavoq. Suleqatigiit annertunerusumik qarasaasiat aqutugalugit attaveqatigiittarput, ukiumulli ataasiarlutik ataatsimiittarlutik. Ataatsimiinnerit imarisar-paat misilittakkanik avitseqatigiinneq aammalu kisitsisitigut paasissutissiisarnermi suliffeqarfimmut peqataasunut pitsaanerpaamik nittartakkanik ineriartortitsinermut periarfiisarluni.

Nunat avannarliit ukiut tamaasa 'Nordisk Statistisk Årbog' saqqummersittarpaat. Ukiumoortumik paasissutissiisummi nunani avannarlerni inuiaqatigiinnut pissutsit tamanut tunngasut kisitsisitigut sanillinneqartarput. 'Nordisk Statistisk Årbog' Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiinnit aningaasatigut taperneqar-arpoq. 'Nordisk Statistisk Årbog'-imi ataqatigiissaarisartut ukiut tamaasa ataatsimiittarput ukiumi qaangiuttumi ukiumoortumik nalunaarusiaq nalilersuiffigalugu aammalu ukiumi tulliuuttumi nalunaarusiassaq pilersaaruserlugu.

'Nordisk web'-imi ataatsimiinneq aamma 'Nordisk Statistisk Årbog' pillugu ataatsimiinnerit, sapinngisaq naapertorlugu tulleriissillugit ingerlanneqartarput aamma ataatsimiiffimmi ataatsimi pisarlutik, ataatsimiinnermi peqataasut aningaasartuutaat annikillisarumallugit, ingammik nunat minnerit eqqarsaatigalugit. Kalaallit Nunaat, Savalimmiut Åland-illu inuk ataaseq ataatsimiinnernut marlunnut ilaatittarpaat.

Ilinniartitaaneq pillugu kisitsisitigut paasissutissat pineqartillugit Naatsorsueqqis-saartarfik 'Det Nordiske Netværk for Uddannelsesstatistik'-imi ilaasortaavoq, tassani ilaasortat allat tassaapput Danmark, Sverige, Norge, Finland, Åland, Island aam-ma Savalimmiut. Ukioq allortarlugu attaveqatigiit ulluni pingasuni ataatsimeersuortarput (2008-imi tamanna Nummi pivoq) 2012-mi maajip qaammataa ataatsimiinneq Stockholm-imi ingerlanneqarpoq. Ataatsimeersuarnerit akornisigut attaveqa-qatigiinneq qarasaasiaq atorlugu ingerlanneqartarpoq.

Attaveqatigiinnermut anguniagaavoq ilisimasanik avitseqatigiittarneq aammalu periaatsinik assigiissaarinnermut, tamanna pisinnaagaangat. Ukioq manna ataatsimeeqataasut tassaapput nunat ataasiakkaat naatsorsueqqissaartarfii, kisialli Savalimmiunit Åland-imiillu, kiisalu ilinniartitaanerup susassaqarfiini qitiusumik oqartussaasunit sinniisuutitanit aggertoqanngilaq, katillugit inuit 26-t.

Ukiut tamaasa nunani avannarlerni naatsorsueqqissaartarfinni pisortat ataatsimiisinnegartarput. Naatsorsueqqissaartarfinni pisortat ukiumoortumik naapisinnerat augustusip qaammataani 2012-imi Island-imi pivoq. Ataatsimiinerit pingaaruteqarput, tassami tamanna sulinerup tungaatigut inuttullu Nunani Avannarlerni naatsorsueqqissaartarfii pisortaasa akornanni attaveqarnernik pilersitsisarmat.

Attaveqatigiinnerit allat assigalugit pingaarnertut attaveqatigiinnerit e-post oqarasuallu atorlugit pisarput. Kisianni ukiut marlukkaarlugit pingasukkaarlugillunniit attaveqatigiinnermi peqataasut ulluni marlunni ataatsimiittarput, tassani qitiutinneqar-tarpoq nunat avannarliit periaasiat innuttaasut pillugit kisitsisitigut paasissutissiissutit qanoq suliarineqartarneri pillugit.

Kingullermik ataatsimiinneq pivoq oktoberip qaammataani 2009-mi, tullianillu ataatsimiinnissaq 2012-p ukiaanerani Finland-imi pisussatut pilersaarutigineqarpoq.

Ilanngussaq

Nalunaarusiami susassaqarfiit allaaserineqarput, Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini naalakkersuinikkut ingerlatsinikkullu suleqatigiinnerup qanoq pisarnera pillugu. Nunani avannarlerni suleqatigiinneq aamma periarfissiivoq pilersaarutini ingerlanneqartuni peqataasinnaanermut aammalu paarlaateqatigiittarneq pillugu aqqissuussanut assigiinngiaartunut aningaasatigut tapiiffigineqarsinnaanermut. Ilanngussami matumani naalakkersuisoqarfiit Nunanut Allanut Pisortaqaqimmuut nalunaarusiortarneri tunngavigalugit Kalaallit Nunaata aqqissuussanut tamakkununga peqataasarnera allatorneqarsi-mapput.

Suleqatigiinnermut ministerit.

Soorlu nalunaarusiap immikkoortuani 1.9-mi taaneqartoq issittoq pillugu aningaasat illikartitat periarfissiippuut pilersaarutinuut tapiissuteqarsinnaanermut. Matumani suliffeqarfiit arlallit suliniutini aalajangersimasuni peqataappuut, ataatsimeersuarnermilu issittumi illoqarfinnut nutsertiterneq pillugu

taaneqartumi Ilisimatusarfik aaqqissueqataavoq. Pilersaarummut tapiissutaasoq 500.000 kr.-nik angissuseqarpoq.

Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Ministerit Siunnersuisooqatigiivi.

Peqqissaanermik Ilinniarfik, Ilisimatusarfik:

NordPlus-ip ataani 'Nordkvist-samarbejdet'-imi peqataaneq

Ilinniartitsisunik ilinniartunillu paarlaateqatigiissitsineq.

Ilinniartut tallimat ilinniartitsisullu marluk avataanit takkupput, ilinniarfiullu ilinniartut marluk avammut aallartippai, aammalu ilinniartoq ataaseq ilinniar-titsisorlu ataaseq nunani avannarlerni ataatsimoorussamik suliniummi peqataapput.

Peqataasunut tamanut aningaasaliisoqarpoq – aningaasat annertussusiat nalunaarutigineqarsimanngilaq.

Ilinniarnermik ilisimatusarfik, Ilisimatusarfik:

Inuit marluk SPICA pillugu ataatsimeersuarnissap Danmarkimi pilersaarusiort-luni ataatsimiinnermi peqataapput.

Ilinniartut marluk ilinniartitsisullu marluk SPICA pillugu ataatsimeersuar-nermi Danmarkimi pisumi peqataapput.

Ilinniartut marluk ilinniartitsisullu marluk Finland-imi Alka-mi ataatsimi-innermi peqataapput.

GU-Nuuk:

Savalimmiuni Fuglafjordurimi ilinniarnertuunngorfik peqatigalugu suleqatigiil-luni suliuniut.

GU-Nuummit ilinniartitsisut marluk klassilu ataaseq aamma Savalimmiunit ilinniartitsisut marluk klassilu ataaseq.

Ilinniartitsisunik ilinniartunillu paarlaateqatigiinneq.

Savalimmiunit ilinniartitsisunik marlunnik piareersaataasumik tikeraarneq.

Ukiakkut Påskimilu paarlaateqatigiinnikkut tikeraarneq.

Aningaasaliissutit katillugit 360.000 kr. miss.

NAPA:

NAPA-p meeqqat atuarfiinit paasisassarsiorlutik nunani avannarlerni angalan-eri tapiiffigisarpai Danmarkimulli paasisassarsiorluni angalanerit tapiiffigi-neqartaratik. Paasisassarsiornerup kulturip tungaatigut aamma imaqarnissaa pi-umaneqarnerusarpoq tapiissummik aningaasaliissutigineqarniarnemi. Tama-tuma saniatigut NAPA'p tapiiffigisarpai ilinniarnert, ingerlaqqittumik ilinniar-nerit aamma kultureqarnermut tunngassutilin-ni pikkorissarnerit, kisiannili sulianut susassaqqarfinnut allanut tunnga-suunngitsunut. Tamatuma saniatigut suliniutit tapiiffigineqartarput, nunani avannarlerni oqaatsit tungaasigut paaseqatigiinnerulernissamik siunertaqartunut, aammalu matumani ilinniarti-taanerup iluani suliniutinut assigiinngitsunut tapiisarneq pisarluni.

2011-mi suliniutitut qulinut aningaasaliisoqarpoq, taakku ilinniartitaanertalinnik aamma kultureqarnermi pisinnaasaqarnertalinnik imaqarput. Pineqartut makkuupput:

- Ilulissani nunani avannarlerni oqaatsit pillugit ataatsimiinneq
- Oslo-mi inuusuttut sisamat qiteriaatsinik pikkorissarnermut peqataanerat
- Nunatta kujataani kulturikkut oqaluttuarisaaneq pillugu asimi misisuilluni ilinniagaqarneq
- Wyoming-imi aasaanerani qitinneq pillugu isumasioqatigiinneq
- Blok P-imi 'Imagined space-field study'
- Nuussup Atuarfianit Islandimut paasisassarsiorluni angalanera
- Musaap Atuarfianit Granville-mut Island-imullu paasisassarsiorluni angalanera
- Finland-imi noqartilersornermut pikkorissarneq
- Performers House-mi ilinniartussamut tapiineq

Katillugit 370.000 kr. miss. aningaasaliisoqarpoq

2012-mi suliniutitut 14-nut aningaasaliisoqarpoq, taakku ilinniartitaanertalinnik aamma kultureqarnermi pisinnaasaqarnertalinnik imaqarput. Pineqartut makkuupput:

- ileqqutoqqat malillugit ammereriaatsimut pikkorissarneq
- Knud Rasmussen-ip Højeskolea – Island-imut paasisassarsiorluni angalaneq
- eqqumiitsuliormi kultureqarnermilu pisortat ilinniartitaanerat
- 'Inuit Studies' pillugit ataatsimeersuarnermi peqataaneq
- Ph.d.-tut ilisimatusarnermit allaaserisap 'ungdom og urbanitet i Grønland'-ip saqqummersinneqarnera
- 'The first international conference on indigenous place names' (siullermeerutaasumik nunat assigi-inngitsut akornanni nunat inoqqaavisa sumiiffinnik taaguisarneri pillugit ataatsimeersuarneq)
- Finland-imi noqatsilersornermut aasaanerani pikkorissarneq
- Danmark-imi nunani allani tugassioriaaseq/nunanut allanut attuumassuteqarneq
- Danmark-imi Fatamorgana-mi assiliisarnermut ilinniarneq
- Ottooqqap Atuarfia-nit London-imut paasisassarsiorluni angalaneq
- Meeqqat erinarsoqatigiit Nordbusang Malmö-mi peqataanerat
- Island-imut paasisassarsiorluni angalaneq – Savaatillit Inuusuttut Peqatigiit
- Kalaallisuq/qallunaatut guitarernermut ilinniusiorneq
- Tusagassiorunnigorniat Island-imut, Savalimmiunut, Norge-mut Danmarkimullu tusagassiuillutik angalanerat

Katillugit 340.000 kr. miss. aningaasaliissutigineqarput

Aningaasaqarnermut Ministerit Siunnersuisooqatigiivi

Atorfillit paarlaateqatigiittarnerannut 20.000 k.-nik tapiisoqarpoq